

20
24

СПЕЦВИДАННЯ

**ВИБОРИ ДО
ЄВРОПАРЛАМЕНТУ
2024**

ВИБОРИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ 2024

ЗА АВТОРСТВОМ:

ВЕСЕЛОВСЬКОГО БОГДАНА
КОПТЄВА ОЛЕКСАНДРА
КУЗЬМЕНКА МИКИТИ
МАТВІЙЧУК МАРИНИ
МИРОНЕНКА БОГДАНА
ПАЛАМАРЧУК СОФІЇ
ПЕТРОВОЇ МАРІЇ
СМОВЖА ЯРОСЛАВА
СТОРОЖИНЕЦЬКОГО ТАРАСА
СУГОНЯКО СОФІЇ
ХАРДІНА ВАЛЕРІЯ

ЗА РЕДАКЦІЄЮ:

КОПТЄВА ОЛЕКСАНДРА
КУЗЬМЕНКА МИКИТИ
СУГОНЯКО СОФІЇ

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Країни Балтії.....	7
Північна Європа.....	14
Західна Європа.....	20
Центральна Європа.....	29
Південна Європа.....	36
Балкани.....	42
Центрально-східна Європа.....	48
Висновки.....	57

Вступ

Європейський Парламент – найбільший представницький орган понад 500 млн. осіб, що обирається на основі прямого, рівного та таємного виборчого права та включає в себе представників 27 держав-членів ЄС, з різними підходами до ведення внутрішньої та зовнішньої політики. Вибори до Європейського Парламенту – це не просто оновлення одного органу, а й потенційна зміна політичного курсу Союзу, адже ЄП обирає нового керівника Європейської комісії, зовнішньополітичного органу, а також Європейської Ради – головного стратегічного органу ЄС. Саме це визначає особливість та важливість даних виборів для всієї Європи та світу. Європейський Парламент позбавлений широкої компетенції у сфері спільної зовнішньої політики та політики санкцій проти третіх держав ЄС, однак він може формувати політичні позиції, репрезентувати громадську думку відповідно до наданого йому мандату, а також призначає ключових осіб, які відповідають в ЄС за санкційну політику.

Після чотириденних виборів 6-9 червня 2024 року, Європейський Парламент змінився «праворуч», де стало більше євроскептиків-націоналістів і менше лібералів та зелених. Правоцентристська Європейська народна партія (EPP), лівоцентристська група соціалістів і демократів (S&D) і ліберальна група Renew залишаються, відповідно, трьома найбільшими групами в парламенті. Ультраправі політичні партії досягли успіхів, але не так добре, як прогнозували деякі експерти. У той час як Італія, Франція та Німеччина стали «благодатною землею» для ультраправих, картина в решті країнах-членах ЄС є більш помірною. Ультраправі партії посіли перше місце лише в п'яти країнах і друге чи третє місце в інших п'яти, переважно за рахунок ослаблення ліберальних і зелених партій. Більш значним був зафіксований факт зростання підтримки антиістеблшментських, популістських і євроскептичних партій як на європейському, так і на національному рівнях.

Страх перед тим, що ультраправі та популістські партії зможуть серйозно змінити баланс сил в Європарламенті нівелюється ними самими, їх поведінкою, заявами та позиціями. Здатність ультраправих партій справляти реальний вплив на парламент залежатиме від того, наскільки вони можуть бути єдиними. А вони наразі не є монолітом у ключових питаннях, таких, як підтримка України. Наприклад, Європейські консерватори та реформісти (ECR), як правило, здебільшого ставляться до Росії негативно, особливо на чолі з польською PIS, а також, на диво,

італійською правою Мелоні, яка повертається більше до «центру», що наразі призводить до припущень, що вона хоче приєднатися до ЄНП.

З іншого боку, група Ідентичність і демократія (ID) є відверто проросійською і не прагне до компромісу в Європарламенті. Праві популісти часто критикують санкції ЄС, виступаючи за тісніші зв'язки з Росією.

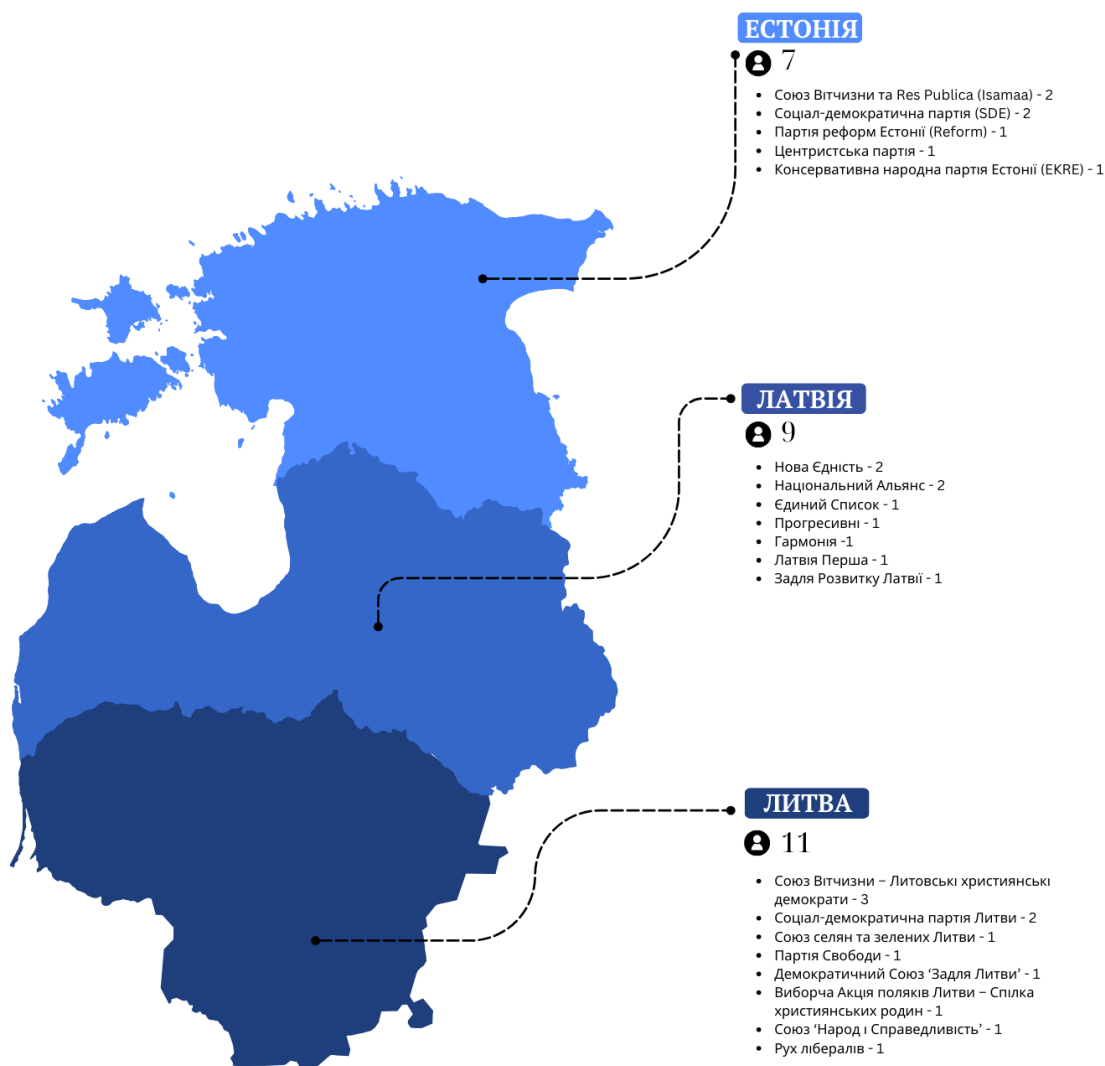
Однак як вже попередньо згадувалось, Європейський Парламент не чинить такого вагомого впливу на санкційну політику чи зовнішню політику ЄС загалом. Та все ж треба зважати на такі важливі повноваження парламенту як призначення ключових осіб ЄС, затвердження бюджету та погодження деяких особливо важливих актів для Союзу.

Окрім цього вибори до ЄП здійснюють значний тиск на внутрішню політику держав-членів. У Фінляндії, Швеції, Нідерландах, Італії та Хорватії ультраправі входять до правлячих коаліцій. У Франції вони перемогли з величезним відривом від правлячої партії. У Німеччині, ультраправа партія «Альтернатива для Німеччини» отримала 2-ге місце за голосами, поступившись центристам з Християнсько-демократичного союзу, зафіксувавши при цьому програш правлячої партії соціалістів. У Франції та Австрії ультраправі лідирують в опитуваннях напередодні національних виборів у вересні. У Португалії та Словаччині ультраправі значно збільшили свою частку голосів на нещодавніх національних виборах. Все це впливає на склад і роботу Європейської Ради та Ради ЄС, органів, де глави урядів держав-членів, міністри та постійні представники відповідно збираються разом і визначають політичний порядок денний на високому рівні та ухвалюють законодавчі акти ЄС, а також ведуть перемовини з країнами-кандидатами про вступ. Також саме Рада ЄС, представники держав-членів якої зв'язані з позиціями столиць держав-членів, ухвалює остаточні рішення про санкції. Це ми бачимо наразі на прикладі 14-го пакету санкцій проти Росії. За повідомленнями ЗМІ, Німеччина та Угорщина не згодні з певними позиціями щодо заборони товарів подвійного призначення, Бельгія висловлює побоювання щодо рішучих санкцій проти скрапленого газу з Росії та заборони російських алмазів. Зі збільшенням кількості лідерів і партій євроскептиків на національному рівні позиції держав-членів у Раді можуть змінитися. Деякі країни-члени також можуть активізувати свої спроби послабити спроможність ЄС надалі розширюватись, підтримувати Україну на тому ж і вищому рівні ніж зараз.

Також Європейський Парламент призначає Президента Єврокомісії – очільника європейського уряду та Високого представника з питань Спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС (так званий міністр закордонних справ ЄС). Ці ключові особи, по суті, формують порядок денний щодо санкційної політики, адже саме вони висувують пропозиції щодо нових санкцій, припинення їх обходу та нових методів та засобів підтримки України.

18 липня 2024 року Європейський Парламент переобрав Урсулу фон дер Ляєн головою Європейської комісії на другий п'ятирічний термін. За призначення проголосував 401 депутат ЄП, що на 18 голосів більше в порівнянні з результатами 2019 року. Вона отримала підтримку трьох основних проєвропейських груп - EPP, S&D і лібералів з «Renew Europe», а також вирішальні 45 голосів від Зелених. Перед голосуванням фон дер Ляєн пообіцяла зберегти кліматичні амбіції ЄС, підвищити конкурентоспроможність та зміцнити оборонну промисловість, зокрема створити «справжній Європейський оборонний союз» протягом свого другого терміну. Також вона підтвердила створення нових посад, зокрема європейського комісара з питань оборони, будівництва житла, Середземноморського регіону та рибальства. Політикиня заявила, що інтеграція України, Молдови та Західних Балкан до ЄС стане пріоритетом її другого терміну. Загалом переобрання Урсули фон дер Ляєн є позитивним сигналом для України в контексті прискорення переговорів про вступ до ЄС та консолідації європейської підтримки заради перемоги над агресором.

Країни Балтії

Естонія

9 червня відбулися вибори депутатів Європейського Парламенту від Естонії в рамках виборів до ЄП 2024 року. Результати виборів чітко відображають настрої суспільства, адже ці зміни пов'язані зі зміною політичних поглядів та реформами, котрі були всередині держави протягом останнього року. Естонія буде мати 7 місць у парламенті, і ці місця вибороли:

1. Союз Вітчизни та Res Publica (Isamaa): 2 місця (21.51% голосів);
2. Соціал-демократична партія (SDE): 2 місця (19.33% голосів);
3. Партія реформ Естонії (Reform): 1 місце (17.93% голосів);
4. Консервативна народна партія Естонії (EKRE): 1 місце (14.86% голосів);

5. Центристська партія: 1 місце (12.43% голосів).

Незважаючи на те, що у березні 2023 року під час національних виборів реформісти закріпили свої позиції найбільшої партії в парламенті, за цей рік відбулися зміни, які допомогли опозиційній партії Isamaa здобути найбільшу кількість голосів на виборах та збільшити своє представництво у Європейському Парламенті. Зменшення підтримки Партії реформ відбулося на тлі непопулярної економічної політики партії, яка викликала певну зміну векторів підтримки партій серед населення. Проте варто зазначити, що значним скандалом та темою для обговорення була ситуація з лідером партії Каєю Каллас, адже з'ясувалося, що її чоловік володів значною часткою в транспортній компанії Stark Logistics, яка продовжувала співпрацювати з Росією. Каллас намагалася ігнорувати цю тему, проте афілійованість з такою діяльністю стала резонансною та неочікуваною, адже попередньо сама Каллас закликала естонські компанії припинити діяльність у Росії. Зменшення голосів виборців за Партію реформ на тлі цієї новини є позитивним для України, адже показує відсутність бажання народу Естонії підтримувати проросійські рухи в державі.

Центристська партія втрачала своїх прихильників протягом останнього року, проте варто зазначити, що зміни у її підтримці були незначними, але можна простежити певні погляди, що стали привабливими для нових прихильників та причиною для відмови у підтримці наявними. Зокрема лідером партії тоді став Михаїл Килварт, відомий своєю проросійською позицією, що не дивно для очільника цієї партії, адже вона була основною опозиційною силою, котра у 1990-х роках змогла об'єднати росіян та етнічних естонців навколо спільного невдоволення, зокрема щодо активного розвитку ринкової економіки. Тодішній мер Таллінна та центрист Едгар Савісаар негативно висловлювався щодо капіталізму, та вважав, що його наслідком може бути запровадження талонної системи, адже «чим довше зможе безтурботно розвиватися вільна економіка, тим більше концентрується капітал, і тим більше шириться коло збіднілих – тобто багаті стають багатшими, бідні – біднішими». До сьогодні партія так і продовжує представляти проросійські інтереси, однак наявність такої активної позиції (проросійської) стало несумісною з підтримкою естонським народом українського опору, тому певна кількість прихильників партії змогла переглянути свої погляди, переключившись на підтримку інших партій. Проте новий очільник продовжував цю риторику, зокрема активно лобіюючи питання збереження російськомовних шкіл, тому на цьому тлі зміг зібрати ще й голоси невдоволеного російськомовного населення Естонії. Не зважаючи на стабільну активність партії, про можливість стати найвпливовішою та найбільшою в державі ще рано говорити, адже все вказує на те, що народ Естонії не збирається поступатися своїми теперішніми інтересами, зокрема щодо відмежування від проросійського вектору. Це можна проаналізувати за результатами збільшення прихильності Isamaa.

На противагу, зміцнення позицій Isamaa пов'язане з опозиційними ставленням до чинного уряду та їхніми світоглядними змінами. Під час головування нового очільника Урмаса Рейнсалу, партія почала акцентувати свою увагу на питаннях економіки та безпеки, збереженні та відновленні естонської мови та культури. Протистоявши поглядам уряду, зокрема й не підтримуючи збільшення податків, Isamaa змогла отримати нових виборців.

Для України зміцнення позицій Isamaa є позитивним, адже вони активно лобіюють питання збільшення військової та економічної допомоги Україні. Один з перших абзаців програми Isamaa на виборах до Європейського Парламенту в 2024 висвітлює питання безпеки, акцентуючи увагу на тому, що в Європі йде війна та варто розгортати оборонну промисловість європейських країн. Звертаючи увагу на програму Isamaa, складається чітке розуміння ставлення партії до війни в Україні та її однозначну позицію, адже наявність тез про бажання повної ізоляції російської економіки, конфіскацію активів і переслідування військових злочинців, беззаперечно дає надії на продовження активної санкційної політики Європейським Парламентом, принаймні депутатами, котрі представлятимуть Isamaa.

Латвія

8 червня 2024 року в Латвії відбулися вибори до Європейського Парламенту. Місця розподілились таким чином:

1. Нова Єдність: 2 місця (25.37% голосів);
2. Національний Альянс: 2 місця (22.32% голосів);
3. Задля Розвитку Латвії: 1 місце (9.46% голосів);
4. Єдиний Список: 1 місце (8.27% голосів);
5. Прогресивні: 1 місце (7.53% голосів);
6. Гармонія: 1 місця (7.21% голосів);
7. Латвія Перша: 1 місця (6.23% голосів).

У Латвії позитивно оцінюють результати виборів. Цікавим є той факт, що кілька партій-переможців вказали, що вважають одним з досягнень цього річних виборів недопущення до Європейського Парламенту прокремлівських партій, оскільки минулого разу Російський союз Латвії зміг здобути представництво на всеєвропейському рівні. Це створює позитивні настрої для України щодо продовження підтримки її союзником. Додатково результати виборів оцінив і президент Латвії, вказуючи на позитивні надії щодо подальшої підтримки України та ведення санкційної політики щодо Росії та Білорусі.

Щодо Нової єдності, цього року їй вдалося зберегти важливе та стабільне для себе місце задля просування поглядів у парламенті завдяки переобраному представнику Владісу Домбровському, до якого наразі

прикута уся увага. Домбровський зосереджений на подальшому збереженні свого місця як комісара, яким він був протягом останніх п'яти років. Таке збереження позиції надасть як і партії, так і Латвії загалом стабільне просування власної риторики та збереження вигідних позицій. Діяльність Домбровського під час своєї каденції була відзначена, зокрема, досягненням компромісу між Україною та ЄС, котрий надав економічну підтримку Україні та водночас захист інтересів держав-членів ЄС. Під час своєї каденції Домбровський був позитивно налаштований на продовження домовленостей щодо режиму торгівлі між Україною та ЄС та укладення більш довгострокових угод. Такі дії є позитивними для імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Подальше збереження його позиції надасть Латвії стабільний важіль впливу у парламенті, а Україні — продовження стійких контактів з одним із союзників. Проте варто зазначити, що навіть у разі переобрання комісаром, Домбровського чекатимуть нові виклики щодо політичної діяльності, адже незважаючи на те, що результати виборів до Європейського Парламенту в Латвії були дещо очікуваними, та і склад не був кардинально зміненим, щодо інших країн спостерігаються зміни щодо представництва, тому нові виклики постануть, коли потрібно буде враховувати погляди нових колег.

Прогресивні мають досить загальні тези, які явно імпонують народів, адже на тлі економічної кризи, спричиненої війною Росії проти України, обіцянки про підвищення стипендій студентам, зарплат викладачам, зменшення ПДВ на певні продукти, підвищення доступності жила та інші, сприймаються населенням позитивно. Прогресивні мають чітке бажання перейти до широкого використання природних енергетичних ресурсів Латвії, що є сприятливими для країни в контексті продовження її курсу в розв'язанні проблеми своєї енергетичної залежності від російського імпорту. Варто зазначити, що у 2023 році у Латвії було накладено заборону на імпорт електроенергії та природного газу з Росії. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну стало поштовхом для Латвії збільшити внутрішнє виробництво електроенергії, як наслідок, відновлювані джерела енергії домінують у структурі електроенергії, на яку припадає близько трьох чвертей внутрішнього виробництва. Зокрема, у 2023 році Латвія не імпортувала природного газу з Росії, тому послідовна підтримка такої політики, допоможе Латвії стати країною, що буде незалежною від ресурсів Росії. Загалом, тези прогресивних є позитивними та дають надію на оптимістичні прогнози роботи Європейського Парламенту. Надалі варто спостерігати, чи ці погляди не виявляться популістськими. Також варто звернути увагу на те, що партія буде мати тільки одне місце у парламенті, тому фокусування на конкретній темі могло б дати більший результат.

Представником Єдиного списку став Рейніс Познякс, для якого ці вибори стали початком політичної кар'єри. Попри відсутність досвіду, Познякс визнає велику відповідальність та налаштований виправдати довіру виборців. Новообраний депутат висловлював бажання працювати в

комітетах з питань оборони та у справах регіону, проте варто зазначити, що протягом останніх років здобув немалий досвід, який допоміг би йому в цій сфері. Позняк відомий своєю активною підтримкою України, про що свідчить його акаунт в X. Він частково забезпечує Збройні сили України необхідним транспортом. Просував ідею конфісковувати у Латвії автомобілі нетверезих водіїв на користь України, що врешті-решт відбулося. Те, що виборці змогли віддати йому значну частку голосів, вважаючи, що він став відомим як людина, котра активно та ефективно знаходить шляхи допомоги українській армії, вказує на проукраїнські настрої у населення та бажання подальшої довгострокової підтримки України.

Латвія виступає активним діячем Європейського Парламенту, незважаючи на невелике представництво, нові вибори вказали на те, що населення країни — проактивне, прагне до розвитку та готове до кардинальних змін. Виборці вказали на досі значну підтримку України та бажання надалі впевнено протистояти Росії, вибудовувати у державі незалежність від агресора в кожному аспекті та викоринювати російське минуле зі своєї держави.

Литва

У червні Литва обрала 11 парламентарів до ЄП на новий термін.

1. Союз Вітчизни – Литовські християнські демократи: 3 місця (21.33% голосів);
2. Соціал-демократична партія Литви: 2 місця (17.98% голосів);
3. Союз селян та зелених Литви: 1 місце (9.13% голосів);
4. Партія Свободи: 1 місце (8.10% голосів);
5. Демократичний Союз «За для Литви»: 1 місце (5.95% голосів);
6. Виборча Акція поляків Литви – Спілка християнських родин: 1 місце (5.78% голосів);
7. Союз «Народ і Справедливість»: 1 місце (5.45% голосів);
8. Рух лібералів: 1 місце (5.42% голосів).

Досить плюралістичними є погляди населення, оскільки в Європейському Парламенті буде представлено цілих вісім політичних сил, котрі ділитимуть між собою 11 місць.

Для аналізу таких результатів варто звернути увагу на один з цікавих факторів, який яскраво буде виражати настрої населення – явка на виборах, а саме низька явка – 28,97% виборців. Президент Литви вважає, що такі результати не відображають думку усього населення.

Така низька залученість населення Литви до виборів депутатів Європейського Парламенту може бути пов'язаною з двома факторами: скептичними поглядами населення, ніби це не є важливим, та не впливає на внутрішню політику держави; використання кандидатами цих виборів як

майданчика для прогнозування результатів виборів до Сейму. Ставлення населення до виборів до ЄП у Литві є досить цікавим та відрізняється від інших країн Балтії. Результати виборів до Європейського Парламенту є такими ж важливими, як і національних, оскільки діяльність ЄП залучає розгляд питань, які впливатимуть на життя усіх держав-членів ЄС та їх громадян. Незважаючи на те, що у попередньому скликанні депутати Європейського Парламенту від Литви займали високі посади, як-от: Пятрас Ауштрявічюс очолював делегацію зі зв'язків з Афганістаном, Андрюс Кубілюс очолював Міжпарламентську асамблею між Європейським парламентом та парламентами країн Східного партнерства, Раса Юкнявічене був заступником голови фракції Європейської народної партії, це не допомогло у збільшенні помітності діяльності Європейського Парламенту у Литві. Спостерігається низька проінформованість населення щодо діяльності Європейського Парламенту в країні та його впливу на політику держави. Це пов'язують з тим, що іноді в малих країнах панує думка, що все вирішуватимуть великі країни. Крім цього фактору, ставлять під сумнів достатню висвітленість діяльності Європейського Парламенту: чи достатньо депутати ЄП за час своїх повноважень говорили про свою роботу у ЗМІ, чи достатньо самі медіа висвітлювали цю роботу.

Крім фактору низької проінформованості населення, багато побоювань було висловлено щодо збільшення впливу правих політичних сил як у Литві, так і в Європі загалом, адже існує імовірність, що праві використовують факт низької популярності діяльності Європейського Парламенту в країні задля активного просування своїх поглядів.

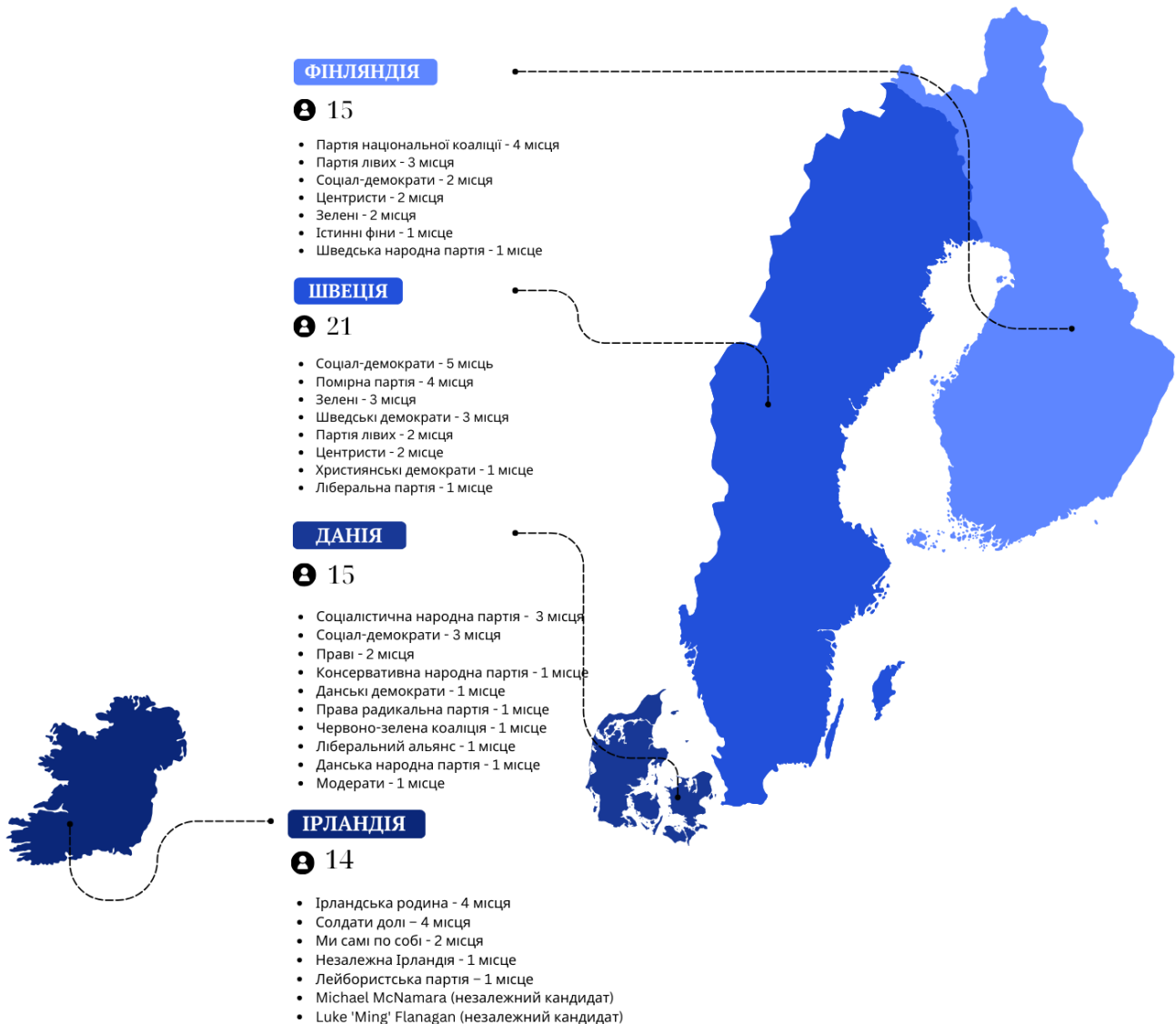
Справді, переможцем виборів є Союз вітчизни – Литовські християнські демократи (їх також називають консерваторами), котрі є правоцентриською партією. В порівнянні з результатами 2019 року консерватори зберегли таку ж кількість місць, проте цього року три нові партії отримали місця у Європейському Парламенті. Вони представляють різні політичні напрями: центристи, лівоцентристи, праві. Тобто значного концентрації влади в руках правих та посилення їхнього впливу не відбулося. У середині держави присутні досить плюралістичні погляди щодо її представництва у ЄП.

Проте відсутність такого ознайомлення населення можна розглядати також й з іншого боку, як от використання даних виборів як майданчика для оцінки майбутніх результатів виборів до Сейму, які проходять того ж року, адже за рахунок відсутності значного загального інформування населення, зацікавленими зробити вклад у вибори до Європейського Парламенту залишаються тільки активні виборці, і така метрика допомагає майбутнім кандидатам до Сейму зрозуміти прихильність населення, що може мати значний вплив на передвиборчі кампанії. Неодноразово були випадки, коли одномандатні депутати були кандидатами на виборах до Європейського Парламенту, проте не мали наміру отримувати мандат депутата ЄП та відмовлялися від нього у разі

виграшу, адже бачили місце у Сеймі як більш привабливе та були впевнені, що зможуть його отримати.

Кожен з обраних представників Литви до Європейського Парламенту має багаторічний досвід політичної діяльності, більшість з них займали посади міністрів у державі. З одного боку така тенденція гарантує сталу та зрозумілу діяльність Литви, проте це може вказувати на відсутність майбутніх ініціатив та кардинальних змін, адже представниками політичних сил залишаються ті самі люди.

Північна Європа

Швеція

Результати виборів у Швеції відіграють значну роль у формуванні нового складу Європейського Парламенту, адже ця держава претендує на 21 депутатське місце. Хоча в багатьох європейських країнах спостерігається зростання підтримки політичних партій з правою орієнтацією, ця держава демонструє протилежну тенденцію. Напередодні виборів до Європарламенту очікувалось, що перемогу в цій скандинавській країні здобудуть саме праві партії, спираючись на їхній успіх на нещодавніх національних парламентських виборах. Створення коаліції правих сил на чолі з Прем'єр-міністром Ульфом Крістерссоном стала несподіванкою для міжнародної спільноти, адже перемога цих

партій у регіоні, де традиційно домінують ліві сили, свідчила про зміну політико-економічних орієнтацій виборців. Тому існували очікування, що ці партії зможуть повторити свій успіх і на виборах до Європейського Парламенту.

Однак результати голосування продемонстрували протилежне: підтримка шведськими виборцями лівих партій, зокрема, Соціал-демократичної та Зеленої партії зросла. Загалом, місця розділилися таким чином:

1. Соціал-демократи: 5 місць (24.8% голосів);
2. Помірна партія: 4 місця (17.6% голосів);
3. Зелені: 3 місця (13.8% голосів);
4. Шведські демократи: 3 місця (13.2% голосів);
5. Партія лівих: 2 місця (11% голосів);
6. Центристи: 2 місця (7.3% голосів);
7. Християнські демократи: 1 місце (5.7% голосів);
8. Ліберальна партія: 1 місце (4.4% голосів).

Однією з ключових тенденцій виборів стало збільшення підтримки партій лівого спрямування. Найбільш показовим є успіх Партії зелених, яка на цих виборах отримала 13,8% голосів, що значно вище 4,41%, отриманих на виборах до Ріксдагу 2022 року. Таким чином, шведи вбачають підтримку партій, які піднімають питання охорони природи та зміни клімату, більш важливою на загальноєвропейському рівні у порівнянні із національним.

Натомість праві партії, зокрема, Шведські демократи, втратили підтримку. Ця тенденція частково пояснюється внутрішньополітичними скандалами та критикою партії після журналістського розслідування TV4, що викрило зв'язки Шведських демократів з анонімними обліковими записами в соцмережах, які займалися дискредитацією їхніх опонентів напередодні голосування, поширювали фейкові новини та розміщували расистські висловлювання. Ці події призвели до втрати довіри до правих партій з боку частини електорату, що й сприяло збільшенню підтримки лівих. На відміну від національних парламентських виборів, проблема «безвідповідальної» імміграційної політики Швеції, яку партія відносить до однієї з найбільших загроз, цього разу не була особливо важливою для виборців.

Загалом, своїм результатом Швеція частково реабілітує Європейський Парламент від правопопулістської ейфорії та підкреслює той факт, що незважаючи на підйом цих сил по всій Європі, довгострокова підтримка цих партій не може бути гарантованою.

Подібність результатів виборів 2019 та 2024 років до ЄП у Швеції дає змогу констатувати, що ця скандинавська держава й надалі буде активно підтримувати санкційну політику ЄС стосовно РФ. Будучи однією із небагатьох держав Європейського Союзу, яка змогла побороти

правопопулістські суспільні настрої, які схильні до поновлення дружніх стосунків із державою-терористом, Швеція зберігатиме значний вплив на формування санкційної стратегії у стінах Парламенту.

Фінляндія

Іншим помітним феноменом виборів до Європарламенту 2024 року стала Фінляндія, результати виборів у якій значно відрізнялися від прогнозів різних агенцій, які проводили соціологічні опитування. Хоча ця країна має лише 15 депутатських місць, її внесок у забезпечення репрезентативності політичних сил у парламенті є вагомим.

Як і у Швеції, у Фінляндії очікувався успіх правих сил, що було зумовлено внутрішньою ситуацією в країні, зокрема, впливом російсько-української війни на економіку та безпеку держави. Крім того, у квітні 2023 року на парламентських виборах у Фінляндії перемогли праві партії, які сформували коаліційний уряд під керівництвом Прем'єр-міністра Петтері Орпо, що є найбільш правоцентристським урядом в історії країни. Проте, всупереч прогнозам, результати виборів у Фінляндії здивували міжнародну спільноту. Нижче наведено результати найуспішніших партій:

1. Національна коаліція: 4 місця (24.8% голосів);
2. Партія лівих: 3 місця (17.3% голосів);
3. Зелені: 3 місця (13.8% голосів);
4. Соціал-демократи: 2 місця (14.9% голосів);
5. Центристи: 2 місця (11.8% голосів);
6. Зелені: 2 місця (11.3% голосів);
7. Істинні фіни: 1 місце (7.6% голосів);
8. Шведська народна партія: 1 місце (4.1% голосів).

Партія «Істинні фіни», що відстоює націоналістичні та євроскептичні ідеї, втратила майже половину своєї підтримки з часів минулого голосування на користь «Національної коаліції», яка з 1999 року стабільно займає першість на виборах до Європарламенту у Фінляндії. Цього року «Істинні фіни» не змогли привабити своїх виборців популістичними заявами, спрямованими на підняття антиіммігрантської риторики, завдяки яким вони отримали два депутатські місця у 2019 році. Це свідчить про те, що євроскептицизм наразі зазнає поразки у Фінляндії, і може символізувати посилення євроінтеграційних ідей у країнах Північної Європи. Вступ Фінляндії до Північноатлантичного альянсу також посилив євроінтеграційні настрої у фінському суспільстві, які суперечать політичному вектору «Істинних фінів».

Успіх «Партії лівих» пов'язаний переважно з особистістю її лідерки Лі Андерссон. Завдяки її популярності, результати виборів перевершили очікування як прогнозів, так і самої Лі Андерссон. Ототожнення з колишньою Прем'єр-міністеркою Санною Марін сприяло досягненню

тріумфального результату для лівих, які посіли друге місце. Це свідчить про розгром правих сил на виборах до Європарламенту у Фінляндії.

Таким чином, результати виборів до Європарламенту у Фінляндії відображають внутрішньополітичну ситуацію в державі. Посилення євроінтеграційних настроїв сприяло поразці правих, які виступають за євроскептицизм, та успіху лівих, які зосереджуються на підтримці малозабезпечених верств населення та екології.

Очікується, що результати виборів до Європейського Парламенту 2024 року у Фінляндії не призведуть до серйозних змін у позиції цієї країни щодо санкцій проти Росії, оскільки вибори навряд чи кардинально змінять проєвропейський політичний ландшафт країни. Однак у майбутньому можна буде спостерігати часткове збільшення тиску на Росію з боку фінських представників у ЄП, оскільки саме питання національної безпеки відіграло ключову роль у формуванні суспільних настроїв у Фінляндії напередодні виборів.

Данія

Результати виборів у Данії цього року зафіксували перемогу лівих партій над правими. Не зважаючи на те, що у 2014 році на виборах до ЄП у Королівстві перемогла євроскептична Данська народна партія, яка отримала 27% підтримки виборців, з тих пір праві партії не можуть похизуватися настільки успішним результатом. Це пояснюється тим, що Соціал-демократична партія Данії на чолі з нинішнім Прем'єром Метте Фредеріксен часто вдавалася до політичних ініціатив правого спрямування, чим нівелювала пропозиції правих партій. Це стосується реалізації політики щодо стримування іммігрантів та скорочення державних видатків. Таким чином, ліві соціал-демократи заручилися підтримкою громадян, які відстоюють праві погляди. Відповідно, цього року результати розподілилися наступним чином:

1. Соціалістична народна партія: 3 місця (17.4% голосів);
2. Соціал-демократи: 3 місця (15.5% голосів);
3. Праві: 2 місця (15.5% голосів);
4. Консервативна народна партія: 1 місце (8.8% голосів);
5. Данські демократи: 1 місце (7.4% голосів);
6. Права радикальна партія: 1 місце (7.1% голосів);
7. Червоно-зелена коаліція: 1 місце (7.0% голосів);
8. Ліберальний альянс: 1 місце (6.9% голосів);
9. Данська народна партія: 1 місце (6.4% голосів);
10. Модерато: 1 місце (5.9% голосів).

Загалом, настрої данського суспільства продиктовані внутрішніми та зовнішніми політичними чинниками. Станом на сьогодні данців турбує два глобальних питання: проблеми зміни клімату та безпека. У цьому контексті вагому роль відіграє російсько-українська війна, яка продемонструвала

вагому роль ЄС та НАТО у гарантуванні безпеки у регіоні. Таким чином, праві партії, які спекулювали на тематиці євроскептицизму, не змогли заручитися достатньою підтримкою саме через геополітичну турбулентність у якій зараз знаходиться Європа. Більше того, Копенгаген є вагомим союзником для України та країн Балтії, а отже, починає відігравати дедалі важливішу безпекову роль на континенті. Саме тому євроскептицизм не є тим вектором політики, який міг би привабити потенційного виборця у Королівстві.

Також важливим контраргументом правим партіям був важкий досвід Лондона при реалізації Brexit. На прикладі Британії данський виборець зумів усвідомити критичні наслідки виходу держави із ЄС для економіки та загального добробуту. Як наслідок, правим партіям було важко реалізувати власний ідеологічний вектор через неспроможність просувати ідею дезінтеграції серед виборців.

Таким чином, Данія стала однією із небагатьох держав ЄС, у якій ліві партії зуміли отримати успішний результат та посісти ключові місця у ЄП. Війна в Україні та негативний досвід Британії став одним із чинників, який призвів до поразки правих партій на цих виборах.

Тим не менш, серед країн Північної Європи Данія є єдиною державою, яка має власного представника під партії «Данська народна партія» у фракції «Патріоти за Європу», яка пропагує проросійські погляди всередині Європейського Парламенту. Наявність цього депутата може відігравати певну роль у забезпеченні кількісних показників для цієї фракції, однак це не зможе суттєво вплинути на зменшення ролі данських представників у формуванні санкційної політики щодо Росії у стінах ЄП.

Ірландія

Ірландії належить 14 місць у Європейському Парламенті; розподіл за результатами голосування вийшов такий:

1. Фіне Гел: 4 місця (20,79% голосів);
2. Фіанна Файл: 4 місця (20,44% голосів);
3. Шинн Фейн: 2 місця (11,14% голосів);
4. Незалежна Ірландія: 1 місце (6,23% голосів);
5. Лейбористська партія: 1 місце (3,38% голосів);
6. Незалежні кандидати: 2 місця.

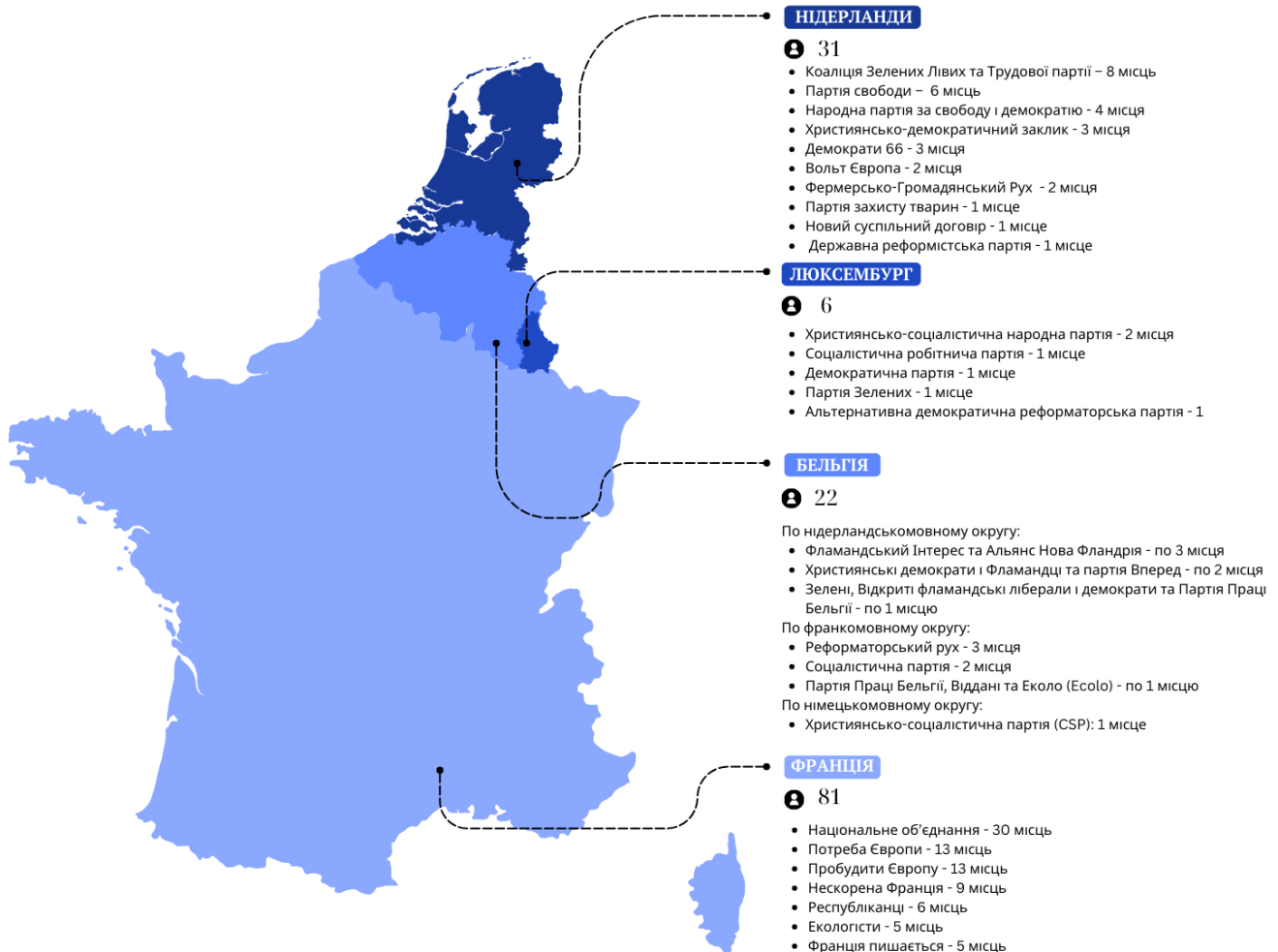
Таким чином, ЄНП та «Оновити Європу» здобули по 4 голоси від Ірландії (Фіне Гел та Фіанна Файл відповідно), Ліві в Європарламенті – 3 голоси (Шинн Фейн, деп. Люк Флананган), Соціал-демократи – 1 голос (Лейбористи). Осторонь фракцій лишилися два голоси – один депутат від «Незалежної Ірландії» та самовисуванець Майкл Макнамара.

В Ірландії вибори до Європарламенту є компонентом національних місцевих виборів, явка була зафіксована на рівні 50,65%. Результати місцевих та європейських виборів дещо різняться, але загальна тенденція, що стосується лідерів партійних перегонів, є спільною і достатньо наочною.

Фіне Гел та Фіанна Файл – дві християнсько-демократичні правоцентристські партії, що попередньо перебувають в урядовій коаліції з партією Зелених. Зелені на цей раз місць у Європарламенті не здобули, Фіне Гел втратили одне місце, а от Фіанна Файл покращили попередній результат і здобули один додатковий голос. Опозиційна ліво-націоналістична партія Шинн Фейн, хоч на цей раз і здобула більше підтримки, але не змогла досягти бажаного й опинилася у меншості. Загальноєвропейська тенденція щодо зростання популярності правих популістів торкнулася Ірландії лише побіжно: попри те, що цьогоріч у місцевих виборах брало участь більше правих кандидатів, новостворена партія «Незалежна Ірландія» здобула лише 1 місце на європейському рівні. Поясненням цьому слугують сильні традиції культурного націоналізму в країні; націоналізм вбудований в ідеологію більшості політичних партій, а відтак зростання правого сентименту в інших європейських країнах не знайшло відгуку в Ірландії.

Що очікувати Україні? Представники Фіне Гел та Фіанна Файл будуть надалі підтримувати Україну та проукраїнські ініціативи. Шинн Фейн та ірландські ліві також підтримують Україну – риторично. На практиці, щоправда, члени Європейського Парламенту від Шинн Фейн та лівих голосували проти пакетів підтримки України та інших принципових рішень, спрямованих на допомогу Україні. Утім, нові представники Фіне Гел в Європарламенті, вочевидь, не ставатимуть на перешкоді допомозі Україні. Підтримка санкцій також лишатиметься стабільною, навіть попри труднощі з імплементацією відповідного законодавства на практиці. Проблематичними голосами від Ірландії відтепер можна назвати самовисунутого депутата Люка «Мінг» Фланагана, який хоч і не сповідує антиукраїнську позицію й навіть підтримує перспективне членство України в ЄС, але в силу своїх поглядів є стриманим у підтримці допомоги Україні, а також новообраного до Європарламенту колишнього лейбориста Майкла Макнамару, чия позиція загалом полягає у дотриманні ірландського нейтралітету.

Західна Європа

Нідерланди

За результатами виборів у Нідерландах, у Європейський Парламент змогли потрапити 10 партій:

1. GroenLinks–PvdA: 8 місць (21,1% голосів);
2. PVV: 6 місць (17% голосів);
3. VVD: 4 місця (11,4% голосів);
4. CDA: 3 місця (9,5% голосів);
5. D66: 3 місця (8,4% голосів);
6. Volt: 2 місця (5,1% голосів);
7. BBB: 2 місця (5,4% голосів);
8. PvdD: 1 місце (4,5% голосів);
9. NSC: 1 місце (3,8% голосів);

10. SGP: 1 місце (3,7% голосів).

За даними Ipsos I&O, цьогорічна явка на виборах склала 47%, що на 5% вище, ніж у 2019 році. При цьому найвища явка за всю історію країни була зафіксована у 1979 році – 58%. Усього Нідерландам належить 31 місце в Європейському Парламенті.

Отже, перемогу з 21,1% голосів здобула коаліція двох партій – Зелені ліві (GroenLinks) і Трудова партія (PvdA), яка отримала 8 мандатів. На цих виборах партії об'єднали зусилля і спільно проводили виборчу кампанію, однак варто зазначити, що у ЄП вони входять до різних фракцій і продовжать незалежну політику. Зелені ліві – це «зелена» політична партія, створена в результаті злиття чотирьох лівих політичних партій: Комуністичної партії Нідерландів, Пацифістської соціалістичної партії, Політичної партії радикалів та Євангельської народної партії. Вони також входять до фракції «Зелені» – Європейський вільний альянс (Greens/EFA), які отримали в Європейському Парламенті 81 місце.

Що ж до Трудової партії, то це соціал-демократична політична партія, яка входить до фракції Прогресивний альянс соціалістів і демократів (S&D), яка отримала 136 мандатів і зайняла друге місце в ЄП. Головним чином, основними питаннями сили є зайнятість, соціальне забезпечення, добробут та інвестиції в суспільну освіту, громадську безпеку та охорону здоров'я.

На другому місці з 17% голосів є Партія свободи (PVV) Герта Вілдерса, яка цього року значно посилила свої позиції і змогла отримати 6 місць, при тому що раніше вона не була представлена в Європейському Парламенті. Партія свободи – це ультраправа євроскептична політична партія, яку ще характеризують як антиісламську силу, оскільки вона побудувала свою передвиборчу кампанію переважно на ворожих до іноземців гаслах. Наприклад, вимагала заборонити мусульманкам носити хустки в усіх офіційних установах і створити народну дружину, яка б контролювала мусульманську молодь, а також висунула вимогу більше не дозволяти мусульманам і особливо марокканцям оселятися в країні. Вона входить до ультраправої політичної групи «Ідентичність і демократія» (ID), яка організовує націоналістичні, популістські та євроскептичні рухи в усій Європі. Важливо й те, що саме ця партія здобула більшість на останніх національних парламентських виборах, проте не змогла сформувати коаліцію, адже жодна з інших нідерландських партій не погодилася її підтримати. У тому числі це відбулося через проросійські погляди її представників, а особливо її очільника Герта Вілдерса.

Для правих політиків такий результат є значним укріпленням позицій, а для Євросоюзу – чітким сигналом нідерландської спільноти щодо необхідності реформування блоку й зростання націоналістичних тенденцій всередині країни.

Третє місце з 11,4% голосів займає Народна партія за свободу і демократію (VVD) – консервативно-ліберальна політична партія, яка входить до проєвропейської політичної групи «Оновити Європу» (Renew Europe).

Християнсько-демократичний заклик (CDA) отримала 9,5% голосів і 3 місця в Європейському Парламенті, що на 2 менше, ніж на минулих виборах. Партія є частиною Європейської народної партії, яка цього року отримала 189 мандатів і зберегла більшість у ЄП.

Також 3 місця, на 2 більше ніж на минулих виборах, отримали Демократи 66 (D66) – соціал-ліберальна політична партія, яка входить до проєвропейської групи «Оновити Європу» (Renew Europe).

Вольт Європа (Volt) отримала цього року 2 місця і, на відміну від минулих виборів, увійшла до Європейського Парламенту. Це проєвропейський і федералістський політичний рух, який підтримує обмін найкращим досвідом між державами-членами ЄС і дотримується «загальноєвропейського підходу» в багатьох сферах політики, таких, як зміна клімату, міграція, економічна нерівність, тероризм і т.д.

Фермерсько-Громадянський Рух (BBB) – аграрна, євроскептична та правопопулістська політична партія, яка, за її заявами, представляє інтереси громадян, сільських жителів, аграрного сектору, рибальства, садівництва тощо. Партія звинувачує національну політику Нідерландів у «неспроможності створити стале та довгострокове бачення розвитку та збереження сільської місцевості з усіма її унікальними характеристиками, традиціями, способом життя та культурним ландшафтом». Вона також хоче зменшити розрив між містом і селом, відновити довіру громадян до влади та боротися з соціальною нерівністю. При цьому ж рух підтримує членство країни у Європейському Союзі з торговельними цілями, але хоче зменшити владу ЄС до того рівня, аби мати можливість вільно й безперешкодно зберігати свою ідентичність і культуру. Також партія підтримує надання Україні винищувачів F-16, членство Нідерландів у НАТО, а також є частиною найбільшої політичної сили в Європейському Парламенті – Європейської народної партії.

Партія захисту тварин (PvdD), Новий суспільний договір (NSC), а також Державна реформістська партія (SGP) здобули лише по 1 місцю, тому не матимуть можливості чинити значний вплив на роботу ЄП.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що санкційна політика Нідерландів малоімовірно зміниться: країна продовжить підтримувати накладання обмежень на РФ. Тим не менш, через суттєвий успіх правих політиків як на виборах у ЄП, так і на національному рівні, враховуючи відставку Марка Рютте з посади прем'єра, інтенсивність закликів до

накладання нових заборон може стати меншою. Окрім цього, проаналізувавши цьогорічні вибори, можна спрогнозувати, що дії Амстердама в межах ЄП, вірогідно, будуть спрямовані на впровадження більш жорсткої міграційної політики ЄС.

Порівнявши результати національних і європейських виборів, можна зробити висновок, що з 2019 року поляризація в житті Нідерландів значно зросла. Однак враховуючи, що GroenLinks–PvdA здобули більшість у ЄП, а PVV не спромоглася сформувати власний уряд, варто очікувати, що курс країни буде направлений на підтримку загальноєвропейських тенденцій і збереже «проукраїнське» спрямування.

Бельгія

Бельгія є однією з чотирьох країн-членів Європейського союзу, де голосування на виборах до Європейського Парламенту є обов'язковим для всіх людей, що мають право голосу. Бельгійські парламентарі мають право на зайняття 22 місць у Європейському Парламенті. Виборча система країни заснована на етнічно-мовному розподілі виборчих округів: нідерландськомовний округ обирає 13 євродепутатів, франкомовний — 8, німецькомовний — 1.

Загалом до Європейського Парламенту від Бельгії пройшли:

По нідерландськомовному округу:

1. Фламандський Інтерес (VB): 3 місця (22.9% голосів);
2. Альянс Нова Фландрія (N-VA): 3 місця (22.09% голосів);
3. Християнські демократи і Фламандці (CD&V): 2 місця (13.20% голосів);
4. Вперед (до 2021 року — Соціалістична партія): 2 місця (12.64% голосів);
5. Зелені: 1 місце (10% голосів);
6. Відкриті фламандські ліберали й демократи (Open VLD): 1 місце (9.11% голосів);
7. Партія Праці Бельгії (PVDA): 1 місце (8.12% голосів).

По франкомовному округу:

1. Реформаторський рух (MR): 3 місця (34.88% голосів);
2. Соціалістична партія (PS): 2 місця (20.52% голосів);
3. Партія Праці Бельгії (PTB): 1 місце (15.38% голосів);
4. Віддані (Les Engagés): 1 місце (14.28% голосів);
5. Еколо (Ecolo): 1 місце (10.06% голосів).

По німецькомовному округу:

1. Християнсько-соціалістична партія (CSP): 1 місце (34.93% голосів).

Всі партії є членами більших об'єднань на рівні Європейського Парламенту, а

саме:

1. CD&V, Les Engagés, CSP — Європейська народна партія (разом 4 місця);
2. Open VLD, MR — Renew (разом 4 місця);
3. Вперед, PS — S&D (разом 4 місця);
4. Зелені, Ecolo — Greens/EFA (2 місця);
5. Партія Праці Бельгії — Ліві (1 місце);
6. Фламандський Інтерес — Патріоти за Європу (3 місця);
7. Альянс Нова Фландрія — ECR (3 місця).

Варто зазначити, що раніше партія Фламандський Інтерес входила до об'єднання Марін Ле Пен ID, проте нещодавно покинула його та приєдналася до новостворених «Патріотів», що об'єднали багато ультраправих, проросійських та євроскептичних партій у межах ЄП. Попри те, що наразі ця фракція є третьою за величиною у ЄП, їй не вистачає представництва для блокування рішень.

Більшість бельгійських євродепутатів представляють чільну коаліцію ЄП: ЄНП, S&D та Renew (разом 12 місць із 22). Ці фракції об'єдналися задля продовження курсу Урсули фон дер Ляєн. Окрім цього, проукраїнську позицію має й об'єднання ECR Джорджії Мелоні, куди входять 3 представники Альянсу Нова Фландрія. Про свою підтримку коаліції оголосили й Зелені, куди ввійшли 2 бельгійські партії: Зелені та Ecolo. Таким чином, проросійські сили Бельгії виявилися ізольованими, або нейтралізованими в межах більших об'єднань, де вони мають незначне представництво.

Основна боротьба розгорнеться всередині країни, оскільки одночасно з виборами до Європейського Парламенту у Бельгії пройшли національні вибори до федерального парламенту та регіональних парламентів. Перемога правих сил у Фландрії знову запускає маховик обговорення питань розпаду Бельгії на кілька частин. Фламандський Інтерес неодноразово наголошував на необхідності проголошення незалежності Фландрії, а Альянс Нова Фландрія, у свою чергу, виступає за кардинальну децентралізацію влади в країні та перетворення Бельгії на конфедерацію. Проте з усіх цих питань правим доведеться домовлятися з іншим членами парламенту, що потребуватиме певних поступок та, що найімовірніше, відмову від найбільш радикальних пропозицій.

У зовнішньополітичному вимірі, Бельгія продовжить рухатися у перших рядах підтримки європейських та євроатлантичних ініціатив, попри євроскептичні заяви фламандських партій. Історичні традиції разом зі статусом «політичної столиці Європи» дають змогу сподіватися на сталість бельгійського зовнішньополітичного курсу.

Україні слід очікувати продовження підтримання партнерських відносин з Бельгією, нових пакетів військової та гуманітарної допомоги,

підтримку антиросійських санкцій. Незважаючи на те, що Фламандський Інтерес вважався проросійською партією, після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну лідери партії публічно засудили Путіна. Хоча позиція партії щодо санкцій та військової допомоги Україні викликає певні занепокоєння, вона цілком компенсується проукраїнським та проєвропейським курсом інших партій.

Люксембург

Після проведених в Люксембурзі виборів, до ЄП змогли потрапити 5 партій, а саме:

1. Християнсько-соціалістична народна партія: 2 місця (22.91% голосів);
2. Соціалістична робітничка партія: 1 місце (21.72% голосів);
3. Демократична партія: 1 місце (18.29% голосів);
4. Партії Зелених: 1 місце (11.76% голосів);
5. Альтернативна демократична реформаторська партія (11.8% голосів).

Найбільшу кількість місць отримала Християнсько-соціалістична народна партія (CSV) на чолі з чинним прем'єр-міністром Люком Фріденом. Вона входить до EPP (Group of the European People's Party) і зосереджується на підтримці економічного розвитку та стабільності в Європейському Союзі. CSV змогла здобути 2 мандати та 22.91% голосів, втративши 1 місце порівняно з виборами 2019 року.

Другою стала «Соціалістична робітничка партія», яка входить до групи Прогресивного Альянсу Соціалістів і Демократів (S&D), отримавши 1 мандат та 21.72% голосів. Для соціалістів ці вибори стали успішними, так як вони практично подвоїли власні результати порівняно з 2019 роком, набравши лише на один відсоток менше ніж переможці.

Трійку лідерів закрила Демократична партія, отримавши 1 місце та 18.29% голосів. Демократи входять до складу "Renew Europe" та підтримують ліберальні економічні реформи, права людини та екологічну стійкість.

Зберегти своє 1 місце вдалося партії Зелених, що входить до складу "Greens/EFA", здобувши 11,76% голосів. Проте вибори для них не можна назвати успішними, спадний тренд в Європі щодо зелених торкнувся також і Люксембургу, тому їх партія втратила 7% голосів порівняно з попередніми виборами. Сама ж партія концентрує свою увагу на екологічній політиці та боротьбі зі змінами клімату.

Вдалими ці вибори стали для ультраправих сил, а саме для ADR (Альтернативна демократична реформаторська партія), яка змогла вперше за час її існування отримати мандат в ЄП. Альтернативна демократична реформаторська партія входить до ECR (European

Conservatives and Reformists Group), виступає за проведення реформ в ЄС та обмеження імміграції з подальшим посиленням контролю на кордонах.

Порівняно з виборами 2019 року, ситуація в Європейському Парламенті для Люксембургу особливо не змінилася. Як і раніше, більшість місць залишилася за коаліцією, у яку входять партія Зелених, Соціалістична-робітничка партія та CSV. Проте на хвилі популярності правих сил цього року, до ЄП змогли пробитися ADR, забравши одне місце, на яке розраховували цьогорічні переможці. Важливою зміною також стала провальна кампанія партії Зелених, яка прогала парламентські вибори 2023 року та втратила половину голосів цього року.

Найпопулярнішими серед населення залишаються CSV, очолювана Люком Фріденом, через політику, спрямовану на покращення економічного стану країни і впровадження соціальних реформ, та Соціалістична-робітничка партія, що концентрує свою увагу на захисті прав робітників та входить в коаліцію з попередньою.

Загалом, зміни не є кардинальними, так як переможцями залишились проєвропейські сили, які до того ж мають більшість в парламенті країни. Спираючись на цей фактор, а також заяви представників ADR, що виступають за посилення допомоги Україні та засуджують дії РФ, можна зробити висновок, що Люксембург продовжить підтримувати санкційну політику проти Росії, підтримуючи територіальну цілісність України.

Франція

Частка Франції у ЄП є однією з найбільших та становить 81 депутата. За результатами виборів, ці місця поділили між собою 7 партій: Національне об'єднання (RN), Пробудити Європу (Réveiller l'Europe), Потреба Європи (Besoin d'Europe), Нескорена Франція (LFI), Республіканці (LR), Екологісти (LE-EELV) та Франція пишається (La France fière). Розподіл місць відбувся таким чином:

1. Національне об'єднання: 30 місць (31,37% голосів);
2. Besoin d'Europe: 13 місць (14,60% голосів);
3. Réveiller l'Europe: 13 місць (13,83% голосів);
4. LFI: 9 місць (9,98% голосів);
5. LR: 6 місць (7,25% голосів);
6. LE-EELV: 5 місць (5,50% голосів);
7. La France fière: 5 місць (5,47% голосів).

Проаналізувавши результати, можна зробити висновок, що загальноєвропейська тенденція до зростання популярності правих сил особливо виражена у Франції. Національне об'єднання Марін Ле Пен здобуло розгромну перемогу на виборах у ЄП, що змусило президента Макрона оголосити дострокові парламентські вибори. Це було зроблено

задля того, щоб заблокувати ультраправим можливість здобути абсолютну більшість у парламенті та наростити свою популярність згодом. Стратегія спрацювала: попри прогнози розгромної поразки президентській партії, вона фінішувала другою, із невеликим відривом від альянсу лівих сил.

Розподіл французьких партій серед фракцій у ЄП має такий вигляд:

Réveiller l'Europe принесла групі Соціал-демократів аж 13 місць, тож матиме значний вплив на прийняття рішень всередині. Республіканці додали Європейській народній партії 6 місць, проте зважаючи на загальну кількість депутатів від групи, вони малоімовірно матимуть можливість впливати на ухвалення рішень. Екологісти здобули 5 місць для Об'єднання зелених, яке погіршило свої результати цього року, тому вони все ж виконуватимуть певну роль у роботі фракції. La France fièvre додала 5 місць групі Європейських консерваторів та реформістів, яка ще недавно була третьою за розміром у межах ЄП, проте також не стала вагомою силою в межах об'єднання. LFI принесла для Лівих у ЄП аж 9 місць із 46, тож можна спрогнозувати, що саме французькі євродепутати стануть «локомотивом» діяльності об'єднання.

Besoin d'Europe здобула 13 місць для групи Renew Europe. Варто зазначити, що діяльність фракції перебувала в підвішеному стані певний час. На це вплинули певні історичні чинники, адже вона була створена внаслідок об'єднання французько-бельгійського Renew із східноєвропейським ALDE. У 2019 році, більшість мали саме представники Renew, тому назва залишилася такою. А втім, у 2024 році основою фракції стали саме представники держав Центрально-Східної Європи, що було неприємним ударом для Франції та Бельгії. Внаслідок внутрішніх суперечок щодо того, хто має приймати основні рішення, група була на межі розпаду, а через вихід із неї чеської партії ANO 2011 року, втратила третє місце за розміром у ЄП, поступившись ECR. Станом на сьогодні, група стабілізувалася, а її представниця Кая Каллас була погоджена на голову європейської дипломатії. Однак станом на липень 2024, група стала 5-ою за чисельністю в ЄП.

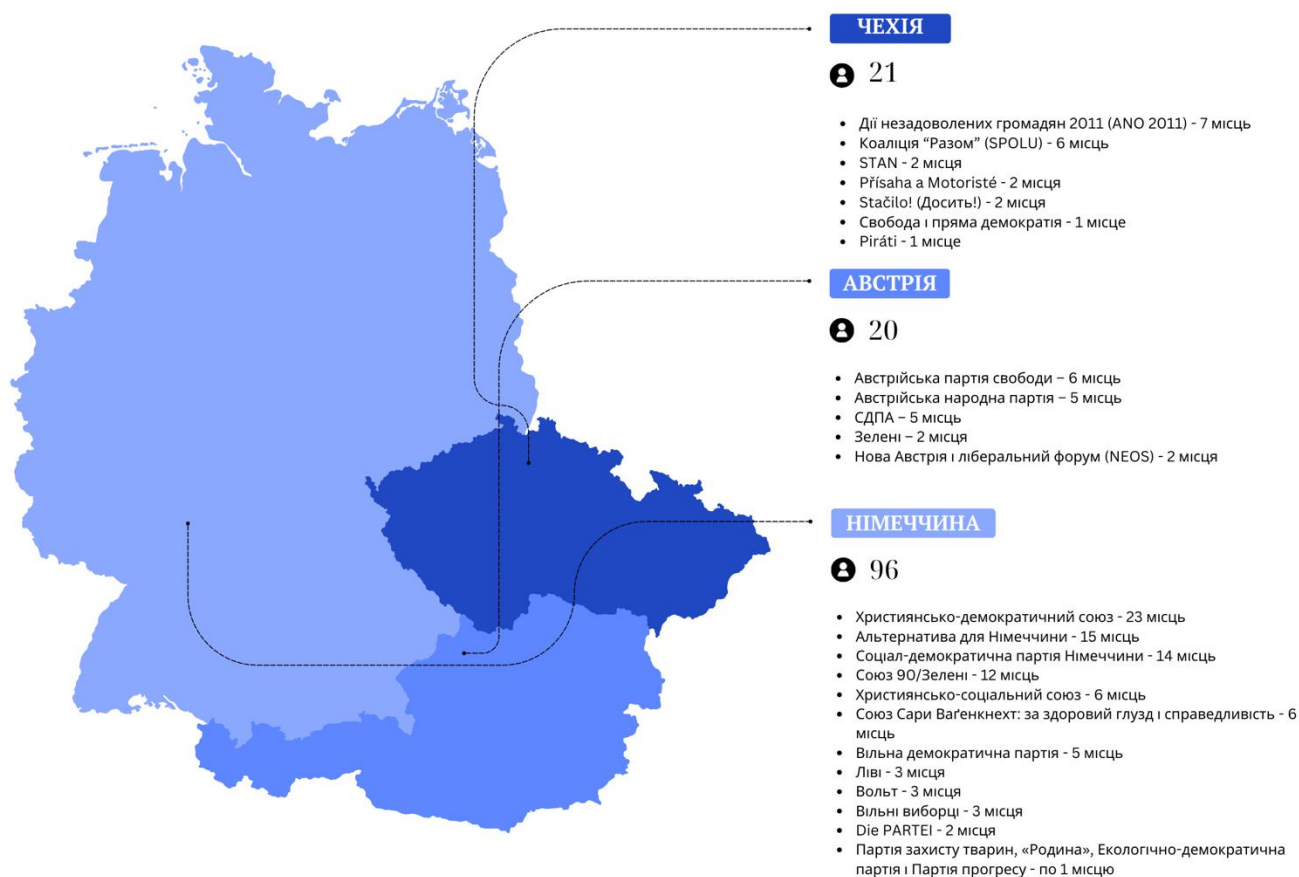
Національне об'єднання зі свого боку до останніх парламентських виборів у Франції мало власну групу ID у межах ЄП. Проте результати змусили силу Марін Ле Пен переглянути свої можливості. У результаті, було оголошено про вступ RN до новоствореної фракції «Патріоти за Європу», яка об'єднала всі ультраправі та проросійські партії ЄС. Засновниками фракції стали угорська Фідес, австрійська Австрійська партія свободи та чеська ANO 2011. Станом на сьогодні, до них також доєдналися партії з Іспанії, Данії, Нідерландів, Португалії, Італії, Греції, Бельгії та Латвії. Після приєднання Національного об'єднання лідером групи було оголошеного його представника Жордана Барделлу, який висувався партією як претендент на пост прем'єр-міністра Франції у разі перемоги.

Об'єднання ультраправих у межах ЄП становить значно більшу загрозу, оскільки тепер вони можуть діяти скоординовано. Станом на початок липня 2024, Патріоти за Європу стали 3-ою за розміром фракцією, що налічує 84 представники. Французькі політики, які є основною політичною силою всередині, будуть мати значний вплив на прийняття рішень об'єднанням. Враховуючи риторику його представників, вони намагатимуться блокувати нові пакети санкцій, рішення щодо надання Україні нової допомоги, а також сприятимуть введенню більш жорстких обмежень до мігрантів і переміщених осіб. Враховуючи розміри та об'єднаність цих сил, це становить потенційну загрозу не лише для України, а й для самого ЄС. Однак поки що більшість усе ж становлять інші сили, тож ризик не є настільки значним.

Враховуючи приналежність інших французьких партій до єврооптимістичних та проукраїнських об'єднань, можна підсумувати, що їхня діяльність на підтримку санкцій проти РФ не припиниться. Окрім цього, об'єднання ЄНП, S&D, Зелених та Renew оголосило свою підтримку кандидатурі Урсули фон дер Ляен, яка балотується на другий термін голови Європейської комісії. Очільниця ECR, італійська прем'єрка Джорджія Мелоні, також відома своїми проукраїнськими поглядами, тож 42 депутати з 81 знаходяться у проукраїнських групах. Ліві у ЄП мають лише 46 місць у цілому, то ж де-факто не впливатимуть на прийняття рішень, особливо в контексті санкцій проти РФ.

Отже, вибори у ЄП у Франції характеризувалися високою поляризацією, значним зростанням популярності правих сил та падінням іміджу правлячої партії. Національному об'єднанню не вдалося завоювати французький парламент, тому керівництвом партії було прийнято рішення вступити у новостворену фракцію ультраправих євроскептиків «Патріоти за Європу». А втім, у ЄП більшість мають проукраїнські сили, тож вплив партії Марін Ле Пен залишається дещо обмеженим та в основному розповсюджується на прийняття рішень всередині «Патріотів».

Центральна Європа

Німеччина

У контексті виборів до Європарламенту до Німеччини як основного фінансового донора Європейського Союзу прикута особлива увага. На країну припадає 96 місць у представницькому органі ЄС – найбільше серед усіх держав-членів, а отже, Німеччину слід вважати «законодавцем мод» з точки зору електоральних настроїв. Важко переоцінити значення результату виборів у федеративній республіці для всієї європейської політики.

Цьогоріч Німеччина продемонструвала порівняно високу явку виборців – 64,8%, що майже повторює рекордний результат, встановлений на перших виборах до Європарламенту у 1979, коли явка сягнула 65,7%. Це є суттєвим покращенням порівняно, наприклад, із 2014 роком, коли на дільниці з'явилися 48,1% виборців. Загалом у ФРН домінують проєвропейські настрої. Голос німців на цьогорічних виборах до Європарламенту розподілилися таким чином:

1. ХДС/ХСС: 29 місць (30% голосів);
2. Альтернатива для Німеччини: 15 місць (15,9% голосів);
3. СДПН: 14 місць (13,9% голосів);

4. Союз 90/Зелені: 12 місць (11,9% голосів);
5. ССВ: 6 місць (6,2% голосів);
6. Вільна демократична партія: 5 місць (5,2% голосів);
7. Ліві: 3 місця (2,7% голосів);
8. Вільні виборці: 3 місць (2,7% голосів);
9. Вольт: 3 місць (2,6% голосів);
10. Die PARTEI: 2 місць (1,95% голосів);
11. Партія захисту тварин: 1 місце (1,43% голосів);
12. Родина: 1 місце (0,6% голосів);
13. Екологічно-демократична партія: 1 місце (0,6% голосів);
14. Партія прогресу: 1 місце (0,6% голосів).

Розподіл по фракціях у Європарламенті за результатами виборів у Німеччині має такий вигляд: Європейська народна партія – 30 голосів (ХДС/ХСС, «Родина»), Зелені — Європейський вільний альянс – 16 голосів (Союз 90/Зелені, Вольт, Екологічно-демократична партія), Прогресивний альянс соціалістів і демократів – 14 голосів (СДПН), «Оновити Європу» (англ. Renew) - 8 голосів (ВДП, «Вільні виборці»), Ліві в Європейському Парламенті – 4 голоси («Ліві», Партія захисту тварин). Решта 24 голоси лишаються позафракційними або належать до невизнаних фракцій, у тому числі не відоме майбутнє АдН та ССВ.

Оскільки вибори в Європарламент фактично відіграють побічну роль проміжних національних виборів, є змога зафіксувати тенденції, що спостерігаються в Німеччині перед виборами до Бундестагу, запланованими на 2025 рік.

Насамперед зберігається історичний дисонанс між електоральними настроями у Східній Німеччині та у решті федеральних земель. На відміну від більшості «західних» територій, де першість на виборах здобули християнські демократи, уся колишня НДР віддала найбільше симпатій АдН. У Берліні та Гамбурзі більшість мають «Зелені», у Бремені – СДПН.

По-друге, популістські партії лівої та особливо правої орієнтації здобувають дедалі більшу популярність. Мова йде про «Альтернативу» та партію Сари Вагенкнехт. Німецьке суспільство в унісон загальноєвропейській тенденції демонструє підтримку правим популістам, оскільки поширеним є сприйняття економічної ситуації як такої, що погіршується завдяки діям правлячої коаліції «Світлофор» (die Ampel); 76% опитаних громадян невдоволені діями чинної влади. АдН та ССВ користуються електоральними настроями та вибудовують свою риторику на критиці найбільш проблемних питань; виборці обох цих партій мають багато в чому схожі мотиви: шкідливою сприймається поточна міграційна політика та політика підтримки України у її війні проти російської агресії; критика в бік самих партій сприймається їхніми прихильниками як напад на свободу слова, що ще більше зміцнює їхні позиції. Щоправда,

«Альтернатива» підійшла до виборів до Європарламенту на тлі публічних скандалів і розриву з французьким «Національним об'єднанням» М. Ле Пен через екстремістські погляди окремих членів партії, у тому числі Максиміліана Кра, завдяки чому підтримка АдП виявилася меншою, ніж могла би бути.

Почасти негативне ставлення до політики урядової коаліції грає на руку і християнським демократам. Слід очікувати повернення ХДС/ХСС до влади в наступній урядовій коаліції. Очільник ХСС Маркус Зюдер навіть закликав до проведення дострокових виборів до Бундестагу, за прикладом Франції. Коаліція СДПН-Союз 90/Зелені-ВДП постраждала на цих виборах, ставши заручниками урядової політики, але більшою мірою – обставин. Відколи партії прийшли до влади у 2021 році, Німеччині довелося зіткнутися з проблемою війни Росії проти України, економічними викликами, що постали перед Німеччиною на її тлі, а також важкими для цієї країни морально-етичними питаннями щодо надання Україні летальних озброєнь та позиції стосовно конфлікту між Ізраїлем і ХАМАС.

Зрештою слід зауважити, що війна в Україні, стала чинником, що розділив думки й зумовив різні електоральні симпатії в Німеччині. Проти політики підтримки України й надання їй фінансової та збройної допомоги виступають прихильники та представники Альтернативи для Німеччини та Союзу Сари Вагенкнехт. Зокрема, під час нещодавнього виступу В. Зеленського у Бундестазі парламентарі від обох вищеназваних партій покинули залу й бойкотували промову, мотивуючи це «нелегітимністю» українського президента, якого назвали «жебраком», або прикриваючись «солідарністю з тими українцями, що виступають за негайне припинення вогню». Тим самим вони неприховано вторують російським нарративам про війну проти України. Зовнішньополітичні пріоритети обох партій передбачають умиротворення Росії, припинення підтримки України та примус до українсько-російських переговорів на основі статусу-кво. Решта ж партій стоїть на позиції підтримки України, зокрема ХДС/ХСС, які вважають політику «Світлофора» занадто нерішучою.

З точки зору європейської політики можна зробити такі висновки:

- Відтепер від Німеччини у Європейському Парламенті буде присутній щонайменше 21 депутат проросійського спрямування, критично налаштований щодо допомоги Україні та проукраїнських ініціатив: депутати від АдН, імовірно, поки не увійдуть до жодної фракції, а ситуація навколо ССВ лишається невизначеною: від позафракційності до заснування власної фракції. Серед крайніх правих та лівих євроскептиків зберігається незгода й роздробленість.
- Загалом Німеччина лишатиметься радше прибічником України у Європейському Парламенті, адже більшість депутатів, як від християнських демократів, так і від «Світлофора» стоять на позиціях підтримки України. авдяки цьому Європейський Парламент надалі

функціонуватиме на вже традиційних для себе проукраїнських засадах.

Ще одна нещодавня тенденція, на яку варто звернути увагу – це невідтримка Німеччиною 14-го пакету антиросійських санкцій. Складна економічна ситуація та дедалі серйозніша урядова криза зумовлюють бажання Німеччини робити нові санкційні пакети менш радикальними. Однак 24 червня Рада ЄС схвалила 14-й пакет.

Загальна політична лінія Німеччини щодо необхідності запровадження санкцій проти РФ, імовірно, лишатиметься незмінною й за наступного уряду. Водночас, слід очікувати, що у передвиборчий період політичні реалії в Німеччині вимагатимуть більш поміркованої санкційної політики з боку ФРН, що може мати вигляд відтермінування запровадження нових антиросійських санкцій. Тим часом російська оборонна промисловість продовжує використовувати західні технології для виробництва зброї.

Австрія

На Австрію припадає 20 представників у Європарламенті, і голоси виборців розподілили їх таким чином:

1. Австрійська партія свободи: 6 місць (25,4% голосів);
2. Австрійська народна партія: 5 місць (24,5% голосів);
3. СДПА: 5 місць (23,20% голосів);
4. Зелені: 2 місць (11,1% голосів);
5. Нова Австрія і ліберальний форум: 2 місць (10,1% голосів).

Розподіл по фракціях Європарламенту, попередньо: Ідентичність та демократія – 6 голосів (АПС), ЄНП – 5 голосів (АНП), Прогресивний альянс соціалістів і демократів – 5 голосів (СДПА), Зелені — Європейський вільний альянс – 2 голоси (Зелені), «Оновити Європу» - 2 голоси (NEOS).

На відміну від Німеччини, де праві популісти хоч і покращили свої позиції порівняно з минулими виборами, але програли конкуренцію християнським демократам, у Австрії вони здобули перемогу. Мова йде про Австрійську партію свободи на чолі з проросійським політиком Гербертом Кіклем. Партія відома своїми колишніми зв'язками з «Єдиною Росією» та виступає проти солідарності з Україною – мовляв, це суперечить австрійському нейтралітету. Таким чином, фракція «Ідентичність і демократія» – альянс ультраправих Європи, який пов'язують з іменем Марін Ле Пен, може отримати 6 голосів з Австрії. Лідер АПС на цих виборах Гаральд Вілімські уже пообіцяв зустрітися із М. Ле Пен. Очікують, що на цій зустрічі Г. Вілімські лобюватиме повернення сусідньої географічно АдН до лав «Ідентичності і демократії». Зв'язки між АПС та АдН є стійкими та демонстративно міцними на міжособистому рівні, про що свідчать регулярні зустрічі Г. Кікля з лідеркою АдН Алісе Вайдель. З іншого

боку, приналежність АПС до фракції ІД означатиме, що позиція австрійських членів об'єднання певною мірою залежатиме від політики, яку обере французьке «Національне об'єднання», оскільки ця партія складе більше ніж половину фракції.

Водночас наразі відбувається спроба В. Орбана та партії Фідес сформуванню нову фракцію у Європарламенті. Мова йде про ініціативу «Патріоти за Європу», яку вже підтримали очільник АПС Герберт Кікль та колишній прем'єр-міністр Чехії, проросійський політик Андрей Бабіш (партія АНО 2011). Але для того, щоб бути визнаними як фракція Європарламенту, «Патріоти за Європу» повинні заручитися підтримкою партій з не менш, ніж чотирьох інших держав ЄС. Чи стане даний проєкт альтернативою ІД, чи залишиться невтіленим у життя – лишається незрозумілим. Однак крайні праві Європи здійснюють спроби згуртуватися і консолідувати політику на європейському рівні, і Австрія відіграє в цьому процесі важливу роль.

Успіх на виборах до Європарламенту дає Г. Кіклю підстави ставити за мету на наступних парламентських виборах своє канцлерство. Щоправда, ця перспектива лишається непевною, адже для цього АПС мала би здобути вирішальну більшість на виборах до парламенту і переконати АНП у необхідності співпраці. Для цього перевага АПС мала би бути настільки значною, щоб АНП просто не мала іншого вибору. Але на руку Г. Кіклю грає і те, що жоден інший австрійський політик наразі не висловлює настільки ж рішучих канцлерських амбіцій.

Це негативний для України розвиток подій. АПС та особисто Герберт Кікль в контексті політики підтримки України займають приблизно таку ж позицію, як і німецька партія АдН або угорська «Фідес» Віктора Орбана: проросійська зовнішня політика, припинення допомоги Україні та врегулювання війни проти України на основі територіальних цесій та поступок суверенітетом з боку України, а також опозиція до вступу України в ЄС.

Водночас, більшість австрійських політичних партій виступають за розширення ЄС, а щодо України, якщо не виступають на її підтримку відкрито, то принаймні дотримуються принципу конструктивного утримання при розгляді принципових питань, наприклад, ухвалення військової допомоги. Це справедливо і для правих центристів з АНП, і для ліберальних реформістів NEOS, і для Зелених, і навіть для обережних австрійських соціал-демократів.

Австрійський нейтралітет не дозволяє державі надавати Україні летальну допомогу чи брати участь у відповідних ініціативах на європейському рівні, але санкцій проти кремлівського режиму це не стосується. Австрія блокувала 12-й пакет через включення Україною банку «Райффайзен» до неформального списку міжнародних спонсорів війни,

однак Україна пішла на поступки й Австрія зняла вето. Допоки АПС не знаходиться при владі, очікувати докорінних змін у політиці не варто, хоча чинна влада, вочевидь, буде більш обережною у зовнішніх зносинах напередодні парламентських виборів восени 2024 року.

Чехія

За результатами виборів у Чехії, до Європейського Парламенту потрапили 7 партій, а саме:

1. ANO 2011: 7 місць (26,14% голосів);
2. SPOLU: 6 місць (22,27% голосів);
3. Příklad a Motoristé: 2 місця (10,26% голосів);
4. Stačilo!: 2 місця (9,56% голосів);
5. STAN – SLK: 2 місця (8,70% голосів);
6. Piráti: 5 місць (6,2% голосів);
7. SPD a Trikolora: 1 місце (5,73% голосів).

Найбільшу кількість місць змогла отримати партія колишнього прем'єр-міністра країни Андрія Бабіша "ANO 2011", отримавши 26,14% голосів. Порівняно з попередніми виборами, центристські популісти здобули одне додаткове місце, випередивши проєвропейську коаліцію "SPOLU", яка набрала 6 місць та 22,27% голосів. Після завершення виборів їх лідер Андрій Бабіш заявив про вихід з ліберальної групи «Оновити Європу» (Renew) через різні погляди в ключових питаннях, що послабило позиції останньої в ЄП.

Друге місце за кількістю мандатів посіла вищеназвана проєвропейська коаліція "SPOLU", до якої входили Громадянська Демократична партія, Християнсько-Демократичний Союз, ТОП 09 та інші. Ця коаліція належить до групи Європейської народної партії (EPP). Її політика орієнтована на ліберальний консерватизм, підтримку ринкової економіки та традиційних європейських цінностей. Також до EPP належить партія "STAN – SLK", яка змогла здобути 2 місця, спираючись на політику децентралізації та розвитку місцевого самоврядування.

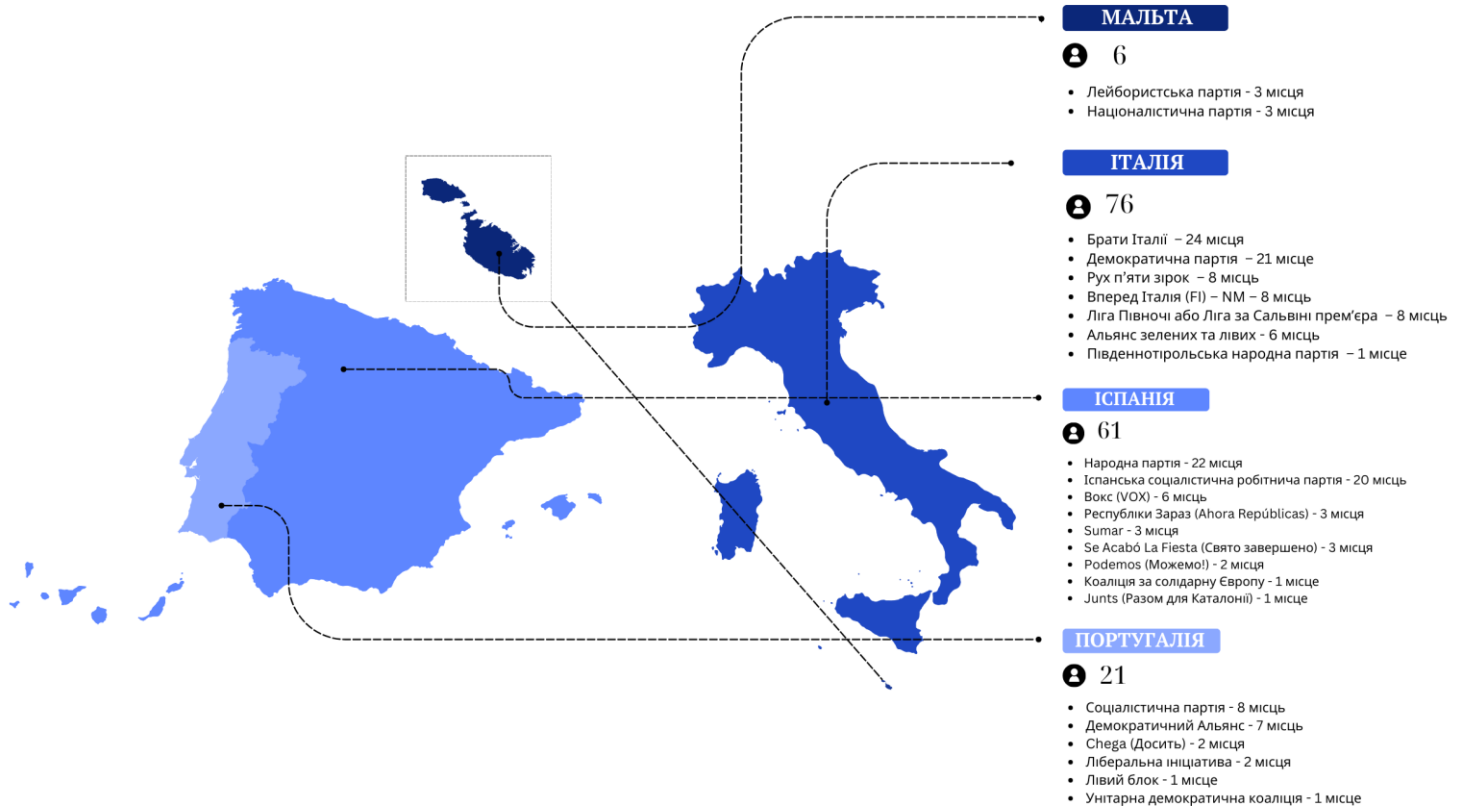
Наступне місце посіла коаліція "Příklad a Motoristé", яка набрала 10% голосів та змогла здобути 2 мандати в ЄП. Вони зосереджують свою політику на захисті прав водіїв та боротьбі з корупцією. Проте провідний кандидат партії Філіп Турек давно є центром уваги поліції Чехії через використання нацистської символіки. Також до Європейського Парламенту змогли потрапити партія "Stačilo!" з двома місцями та 9,56% голосів, що представляє інтереси лівих груп та антиєвропейська коаліція "SPD a Trikolora" із одним місцем та 5,73%, яка наполягає на виході з ЄС та покращенні відносин з РФ.

Остання партія "Piráti", яка отримала 1 місце, належить до групи Зелених/Європейського вільного альянсу (Greens/EFA). Вона виступає за прозорість уряду, екологічну стійкість та цифрові права.

Під час цьогорічних виборів в ЄП у Чехії одним з головних питань стала безпекова ситуація, а також міграційна політика. Завдяки антивоєнним настроям населення популістська партія ANO 2011 змогла заволодіти найбільшою кількістю голосів. Цьому посприяла загальна втома від російсько-української війни та постійних закликів щодо надання зброї. Бабіш у своїх заявах постійно критикував як міграційну політику ЄС, так і «зелений курс», що, із його слів, знищував промисловість та сільське господарство країни. Це посприяло зменшенню рівня підтримки SPOLU та покращило позиції центристів.

Отже, хоча за результатами виборів в Чехії найбільшу кількість окремих місць отримала партія ANO 2011 на чолі з проросійським лідером, політика країни в межах ЄС, найімовірніше, не зміниться через невелику різницю з проєвропейською партією SPOLU. Чехія продовжить підтримувати політику санкцій проти РФ, завдяки проукраїнській більшості, яку складають SPOLU, STAN–SLK, Piráti, та Stačilo (11 з 21 місць). Сама ж партія ANO 2011 навряд чи зможе активно просувати власну політику в ЄП, через відсутність станом на зараз об'єднання, до якого вона би входила. Водночас, проєвропейським силам варто серйозно задуматися над подальшою політичною кампанією на тлі нових парламентських виборів, оскільки вибори в ЄП демонструють підвищення популярності ANO 2011.

Південна Європа

Іспанія

Загалом, на Іспанію припадає 61 місце в ЄП.

За результатами виборів, до Європейського Парламенту змогли потрапити 9 партій:

1. Народна партія (Partido popular): 22 місця (34.21% голосів);
2. Іспанська соціалістична робітничка партія (Partido Socialista Obrero Español): 20 місць (30.19% голосів);
3. Вокс (VOX): 6 місць (9.63% голосів);
4. Республіки Зараз (Ahora Repúblicas): 3 місця (4.91% голосів);
5. Sumar: 3 місця (4.67% голосів);
6. Se Acabó La Fiesta (Свято завершено): 3 місця (4.58% голосів);
7. Podemos (Можемо!): 2 місця (3.30% голосів);
8. Junts (Разом для Каталонії): 1 місце (2.52% голосів);
9. Коаліція за солідарну Європу: 1 місце (1.63% голосів).

Перемогу здобули правоцентристи, майже подвоївши свої результати порівняно з попередніми виборами. Їхня партія (Partido popular), яка входить до EPP та виступає за консерватизм і економічний лібералізм змогла здобути 22 місця та 34,20% голосів.

Друге місце посіла партія чинного прем'єр-міністра країни Педро Санчеса PSOE (Partido Socialista Obrero Español). Хоча соціалісти й втратили лідерство на цих виборах, вони зберегли всі свої місця, отримавши 20 мандатів та 30,18% голосів. Партія входить до групи S&D та зосереджує свою увагу на соціальній рівності, захисті навколишнього середовища та прав людини.

Трійку лідерів закрила ультраправа партія VOX, яка отримала 6 місць. Порівняно з попередніми виборами вона змогла отримати на два мандати більше, а її підтримка серед населення зросла з 6.28% до 9.62%. VOX входить до групи ECR (European Conservatives and Reformists Group) та виступає за більш сувору імміграційну політику, зменшення податків і підтримку традиційних цінностей. А втім, партія покинула групу та вступила до більш радикальної «Патріоти за Європу», яка наразі є 3 за розміром у ЄП.

По три місця змогли здобути дві партії лівих сил. Ahora Repúblicas – коаліція, що виступає за підтримку федералізації країни та посилення захисту прав меншин отримала 4.91% голосів. Зі свого боку Sumar – це лівоцентристська прогресивна партія, яка захищає права працівників та національних меншин. Їй віддали голоси 4.65% населення, що майже не відрізняється від показників попередніх років.

Podemos – ще одна ультраліва партія, яка змогла здобути 2 мандати в ЄП. Вона входить до групи "The Left" та очолюється колишньою міністеркою з питань рівності Ірене Монтеро. Партія здобула популярність завдяки своїй критиці економічної нерівності, корупції та неоліберальної політики.

Три мандати змогла здобути партія "Se acabó la fiesta", яка стала одним з феноменів цьогорічних виборів. SALF, очолювана інфлюенсером-популістом Альвізе Пересом, отримала голоси завдяки кампанії, що провадилась переважно через телеграм. Сама партія не мала виборчої програми, а популярність набрала, залучаючи людей незадоволених традиційними переможцями, особливо VOX та PP.

Останніми двома партіями, що змогли отримати мандат, стали CEUS та Junts UE. Вони змогли отримати по одному місцю за допомогою програми спрямованої на вирішення регіональних проблем та на зближення з Європейським Союзом, набравши 1,61% та 2,54% відповідно.

Загалом перемогу в країні отримали праві сили, здобувши майже 50% всіх місць, що відповідає тенденціям цьогорічних виборів. Попередні лідери, хоч і зберегли свої місця, все ж таки втратили певну частину підтримки населення, через внутрішні корупційні скандали, пов'язані з прем'єр-міністром країни Санчесом. Цьогорічні вибори також

продемонстрували тенденцію щодо спаду довіри до основних партій на користь популістів, що отримала достатньо велику кількість мандатів, порівнюючи з 2019 роком.

Незважаючи на зміну лідера, після виборів позиція країни залишається проукраїнською, так як PP та PSOE – цьогорічні переможці, засуджують дії РФ та вимагають виведення її військ з території України. Враховуючи це, можна зробити висновки, що Іспанія продовжить підтримувати санкційну політику проти Москви та буде виступати за надання як фінансової, так і військової допомоги Україні. Інші партії здобули значно меншу підтримку, і хоч і перебувають у межах більших об'єднань, малоімовірно зможуть вплинути на рішення ЄП щодо санкцій проти РФ та підтримки України.

Португалія

За підсумками виборів, Португалія у Європейському Парламенті буде представлена шістьма партіями: Соціалістична партія (PS) (32,1%), Демократичний Альянс (AD) (31,1%), Chega (CH) (9,8%), Ліберальна ініціатива (IL) (9,1%), Лівий блок (BE) (4,3%) та Унітарна демократична коаліція (CDU) (4,1%). Загалом від Португалії до Європейського Парламенту пройшов 21 депутат. Варто зазначити, що в країні вперше за 20 років зростає явка виборців: загалом проголосували 36,5%. Явка в Португалії склала 43%, що є найвищим показником з 1989 року.

Розподіл місць відбувся таким чином:

1. Соціалістична партія (PS): 8 місць (32,11% голосів);
2. Демократичний Альянс (AD): 7 місць (31,12% голосів);
3. Chega (CH): 2 місця (9,79% голосів);
4. Ліберальна ініціатива (IL): 2 місця (9,08% голосів);
5. Лівий блок (BE): 1 місце (4,25% голосів);
6. Унітарна демократична коаліція (CDU): 1 місце (4,12% голосів).

У ході кампанії домінували такі питання, як імміграція та оборона. Проблемою було й питання національної політики через нестабільну ситуацію в уряді меншості Луїса Монтенегро та незначну перемогу Демократичного Альянсу на парламентських виборах у березні. Втратила своє місце зелена партія, відповідно у Європарламенті 2024-2029 року Португалія не буде представлена у фракції зелених (ЕСА).

У межах Європейського Парламенту обрані партії увійшли до більших об'єднань:

1. Соціалістична партія (PS) – S&D;
2. Демократичний Альянс (AD) – Європейська народна партія;
3. Chega (CH) – ID;
4. Ліберальна ініціатива (IL) – Renew;
5. Лівий блок (BE) – Ліві в Європейському Парламенті;

6. Унітарна демократична коаліція (CDU) – Ліві в Європейському Парламенті.

Для обрання членів європейського парламенту використовується пропорційне представництво. Виборці Мадейри та Азорських голосів віддали свої голоси за Демократичний Альянс (AD).

Загалом на виборах 2024 року від Португалії до Європейського Парламенту пройшли партії з проєвропейськими слоганами. Зважаючи на розподіл євродепутатів у межах більших об'єднань у Європейському Парламенті, можна констатувати, що позиція Португалії щодо накладання санкції на РФ та надання допомоги Україні залишиться незмінною. Окрім цього, політика сучасного португальського уряду щодо Києва, а саме укладання двосторонньої безпекової угоди, свідчить про послідовність у питанні підтримки як політичної, так і військово-фінансової. Таким чином, Лісабон залишається надійним союзником нашої держави.

Італія

Вибори до Європейського Парламенту в Італії чітко підтримали провідну тенденцію зміцнення представництва правих сил у низці європейських держав. Загалом Італія матиме 76 місць у Європарламенті, поступаючись у кількості лише Франції та Німеччині, що означає значну роль цієї держави у формуванні нового складу ЄП та майбутніх політичних рішеннях Європейського Союзу.

Як і очікувалось, в країні перемогла ультраправа партія прем'єр-міністра Джорджії Мелоні «Брати Італії». Вони набрали 28,8% голосів, що більш ніж у чотири рази перевищує їхні результати останніх виборів до ЄП у 2019 році, і більш ніж на 2% перевищує результати, які об'єднання отримало на національних виборах у 2022 році, коли воно прийшло до влади. Незважаючи на те, що «Брати Італії» мають фашистські корені, Мелоні зазначає, що «фашизм – це історія», і відсторонила членів, які постійно нахвалявали фашистських лідерів, чим намагається продемонструвати привабливість для європейських та західних союзників.

Натомість лівоцентристська опозиційна Демократична партія стала другою за результатами, набравши 24,5% голосів. За нею йде популістський «Рух п'яти зірок», який отримав 10% підтримки, що на сім відсотків менше, ніж на виборах 2019 року.

Forza Italia (Вперед Італія), заснована покійним Сільвіо Берлусконі, посіла четверте місце з 9,7% голосів, випередивши антиіммігрантську Лігу Півночі, яка мала 9%.

Альянс зелених та лівих Італії здобув 6,78% підтримки виборців. Відповідно шість обраних депутатів засідатимуть у різних групах, залежно

від їхньої політичної позиції в коаліції. Чотири з Europa Verde (Зелена Європа) у Європейській партії зелених, а два з Sinistra Italiana (Італійські ліві) у політичній групі Лівих у Європарламенті.

Загалом місця будуть розподілені наступним чином:

1. Брати Італії (Fdl): 24 місця (28,75% голосів);
2. Демократична партія (Pd): 21 місце (24.11% голосів);
3. Рух п'яти зірок (M5S): 8 місць (9.98% голосів);
4. Вперед Італія (FI): 8 місць (9.58% голосів);
5. Ліга Півночі або Ліга за Сальвіні прем'єра (Lega Salvini Premier) – 8 місць (8.97% голосів);
6. Альянс зелених та лівих (Alleanza Verdi e Sinistra): 6 місць (6.79% голосів);
7. Південнотірольська народна партія (SVP): 1 місце (0.52%).

Важливо відмітити, що результати виборів до ЄП в Італії загалом є позитивними для України. Хоча праві партії активно просують антиєвропейську риторику, що може зашкодити вступу України в ЄС, проте Джорджія Мелоні дещо змінила свій імідж на міжнародній арені. Вона стримує критику Європейського Союзу з боку партії, наголошуючи на тому, що хоче залишити країну у єврозоні. І на відміну від багатьох ультраправих лідерів Європи, Мелоні відкрито критикує Путіна й активно підтримує Україну. До того ж прем'єр-міністерка критично оцінила «мирні пропозиції» президента РФ Володимира Путіна щодо врегулювання війни Росії проти України. Відповідну заяву вона зробила у своїй промові 16 червня під час другого пленарного засідання у рамках «Саміту миру».

Отже, зважаючи на посилення позицій Мелоні після перемоги на виборах до ЄП як всередині країни, так і на європейському рівні, Україна може розраховувати на продовження партнерських відносин з Італією та значну підтримку у війні проти РФ.

Мальта

За результатами виборів на Мальті, до Європейського Парламенту з шести політичних партій, що оголосили про свою участь, пройшли дві: Лейбористська партія (PL), набравши 45,26% та Націоналістична партія, яка отримала 42,02%.

До Європарламенту від Мальти було обрано шість депутатів. Розподіл мість відбувся таким чином:

1. Лейбористська партія (PL): 3 місця (45.26% голосів);
2. Націоналістична партія (PN): 3 місця (42.02% голосів).

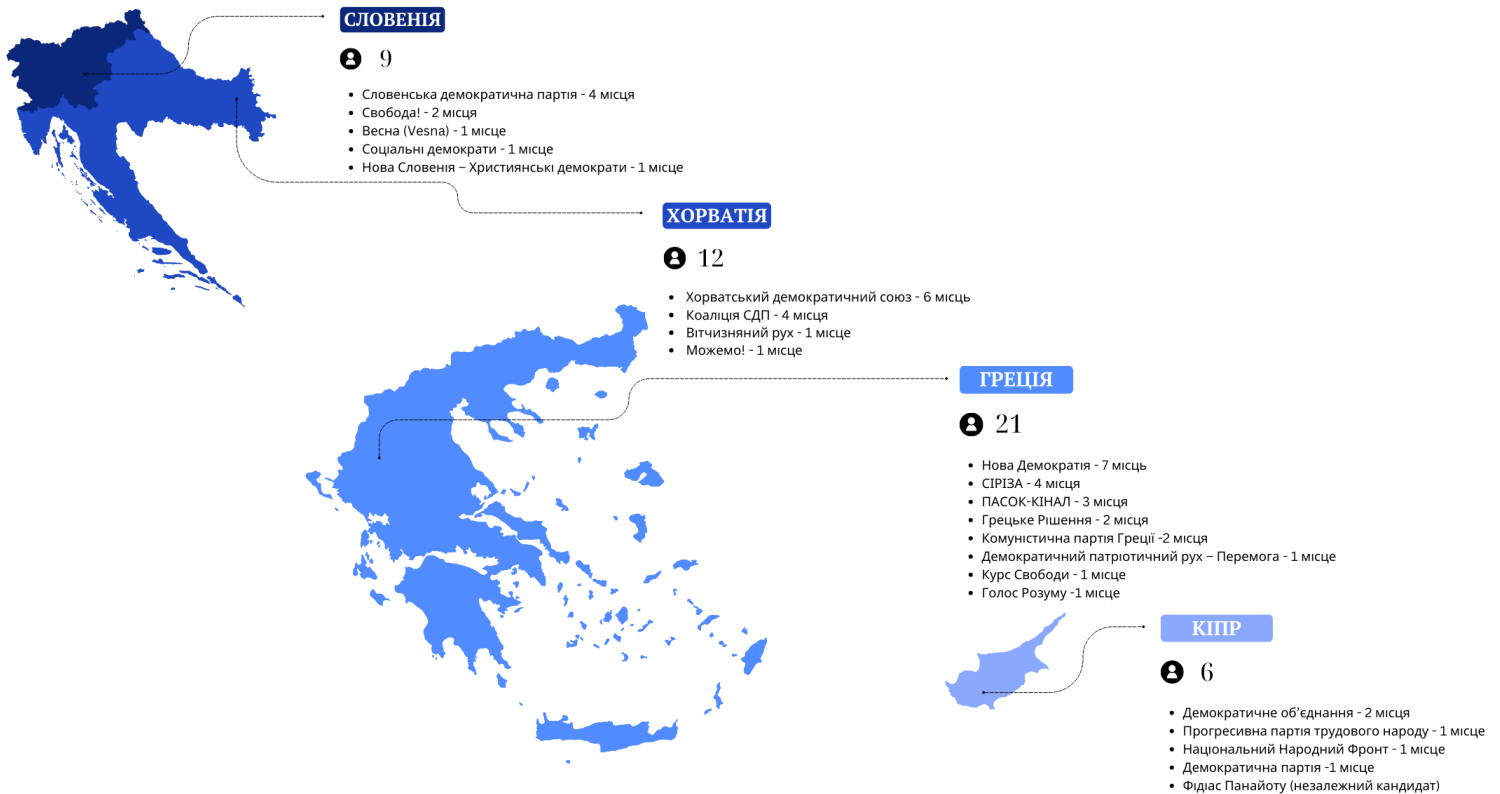
На виборах у 2024 році дві провідні політичні партії Мальти вибороли однакову кількість місць. У межах Європейського Парламенту політичні сили увійшли до відповідних альянсів:

1. Лейбористська партія (PL) - S&D;
2. Націоналістична партія (PN) – Європейська народна партія.

Загалом усі шість міст у Європейському Парламенті здобули проєвропейські сили. Варто відзначити, що в країні зросла популярність незалежних виборців, хоча потрапити до Європарламенту їм не вдалося. Таким чином, санкційна політика Валетти щодо РФ не зміниться, адже обидві партії входять до фракцій, які оголосили про продовження співпраці та підтримку кандидатури Урсули фон дер Ляєн на пост голови Європейської комісії.

Європейські вибори на Мальті 2024 року знаменують собою ключовий момент у політичній еволюції острівної держави. За останні 11 років правляча партія Мальти запровадила значні зміни, включаючи такі ініціативи, як розширення громадянських прав, безкоштовний громадський транспорт, підвищення пенсій та вищі стипендії студентам, і все це при субсидуванні енергії і палива. Підвищена явка виборців та їх активність свідчать про те, що більше громадян розглядають Європейський Парламент як важливу арену для вирішення ключових питань. Виборці продемонстрували особливе збентеження нематеріальними чинниками, що впливають на рівень життя населення. Основними проблемами, які турбували мальтійський електорат, були питання навколишнього середовища, зміни клімату та підвищення вартості життя, спричинене глобальною інфляцією. Для ЄС результати Мальти підкреслюють важливість вирішення проблем навколишнього середовища, соціальної справедливості та добробуту на загальноєвропейському рівні. Поштовх до посилення кліматичних заходів та економічних реформ на Мальті може вплинути на політику в усьому ЄС, посилюючи потребу в згуртованому та перспективному підході. Акцент на таких критичних питаннях, як зміна клімату та вартість життя, у поєднанні зі зростанням кількості незалежних кандидатів, сигналізує про зміну пріоритетів виборців та значного підвищення їх політичного залучення та обізнаності. Ця зміна може зменшити сприйняття європейських виборів як другорядних і підвищити їхню важливість у формуванні майбутнього Європейського Союзу. Крім того, підвищення популярності незалежних кандидатів може надихнути подібні рухи в інших державах-членах ЄС, сприяючи формуванню більш динамічного та різностороннього складу парламенту.

Балкани

Словенія

Словенія має 9 місць у ЄП. За результатами виборів представництво здобуло 5 партій: Словенська демократична партія (SDS), Нова Словенія – Християнські демократи (NS), Свобода!, Соціальні демократи (SD) та Весна. Розподіл місць відбувся таким чином:

1. SDS: 4 місця (30,59% голосів);
2. Svoboda!: 2 місця (22,11% голосів);
3. Vesna: 1 місце (10,53% голосів);
4. SD: 1 місце (7,76% голосів);
5. NS: 1 місце (7,68% голосів).

Попри те, що SDS прогнала парламентські вибори та крісло прем'єра новоствореній партії «Рух Свобода» у 2022 році, на виборах у ЄП вона змогла якнайкраще мобілізувати свій електорат та здобула на 1 мандат більше, ніж на минулих виборах, коли перебувала в коаліції зі Словенською народною партією. Свобода, зі свого боку, здобула 2 мандати, що свідчить про певне невдоволення громадян її роботою щодо внутрішніх питань. Нова Словенія та Соціальні демократи не змінили своїх позицій та втримали по 1 і 2 мандати відповідно. 1 мандат також здобула партія Vesna, витіснивши Lista Marjana Šarca.

Варто зазначити, що після програшу Словенської демократичної партії на парламентських, а згодом і на президентських виборах, були побоювання щодо зміни проєвропейського та проукраїнського курсу Словенії. Прем'єр-міністр Янші був одним із перших лідерів держав, які відвідали Україну після початку повномасштабного вторгнення, а офіційна Любляна почала докласти зусиль задля ухвалення пакетів санкцій проти РФ та надання допомоги Києву. Попри дещо меншу інтенсивність, зовнішньополітичний курс сучасного словенського уряду важко назвати проросійським. Окрім цього, усі партії, які отримали представництво у ЄП, входять до фракцій, які оголосили підтримку Урсулі фон дер Ляєн у її повторному висуванні на посаду голови Європейської комісії. SDS та NS входять до Європейської народної партії, SD – до Альянсу прогресивних соціалістів та демократів, Свобода – до Renew, а Весна – до групи Зелених. Таким чином, очікувати значних змін у зовнішній політиці Любляни щодо Москви не варто. Однак зважаючи на значну перевагу SDS над Свободою у ЄП, вірогідним є збільшення шансів на перемогу першої у наступних парламентських виборах.

Хорватія

Хорватія має 12 євродепутатів у межах Європейського Парламенту. Усього від держави пройшло 4 партії: Хорватський демократичний союз (HDZ), Коаліція СДП, Вітчизняний рух (DP) та «Можемо!» (Možemo!). Розподіл місць відбувся таким чином:

1. HDZ: 6 місць (34,60% голосів);
2. SDP: 4 місця (25,96% голосів);
3. DP: 1 місце (8,82% голосів);
4. Možemo!: 1 місце (5,92% голосів).

Варто зазначити, що ці вибори, а також нещодавні парламентські у Хорватії, стали своєрідним тестом електорату HDZ на лояльність, адже дострокові національні вибори були оголошені через внутрішньополітичний скандал. Він відбувся внаслідок призначення прем'єром Андрієм Пленковичем на посаду генерального прокурора Івана Турудіча, який відомий своїми зв'язками з корупціонерами. А втім, HDZ, хоч і з гіршим результатом, вдалося втримати більшість у парламенті та сформував проєвропейський і проукраїнський уряд. Соціал-демократична партія, зі свого боку, дещо покращила результати на національних виборах, а її лідер Зоран Миланович, який є президентом Хорватії, висловлював бажання посісти прем'єрське крісло.

У порівнянні з минулими виборами, обидві основні партії покращили свої показники: HDZ здобула на 2 мандати більше, а SDP – на 1. Відтак Європейська народна партія отримала в Хорватії 6 місць за рахунок HDZ, а Прогресивний альянс соціалістів та демократів (S&D) – 4, завдяки SDP. Група Renew втратила представництво в країні, проте Групі Зелених

Green/EFA вдалося здобути 1 мандат завдяки Можемо!. Група європейський консерваторів і реформістів (ECR), зі свого боку, зберегла представництво у розмірі 1 мандату. Її представляє євродепутат від Вітчизняного руху.

Загалом, враховуючи позитивні результати національних виборів та тенденції, які проявилися у виборах до ЄП, можна зробити прогноз, що Хорватія продовжуватиме свій проєвропейський та проукраїнський курс. Внаслідок того, що до урядової коаліції тепер входять більш праві партії, деякі внутрішньополітичні питання можуть стати спірними, проте це не загрожує уряду розпадом, тож зовнішня політика Хорватії щодо РФ також маловірогідно зазнає змін. Зважаючи на спроби президента Мілановича торпедувати допомогу Києву та бойкотувати санкції проти Москви, його партія, найімовірніше, увійде в 10-20% опозиції до Урсули фон дер Ляєн, проте наразі союзу EPP, S&D і Renew вистачить голосів для ухвалення необхідного рішення. Таким чином, можна зробити висновок, що попри можливий спротив хорватських соціалістів, загалом санкційна політика Загребя щодо РФ не зміниться.

Греція

Балканські країни показали на цих євровиборах на диво «спокійний» результат, віддавши перевагу правоцентристським рухам. Не стала винятком і Греція, де максимум місць, 7 з 21, здобула керівна «Нова Демократія» прем'єра Кіріакоса Міцотакіса. Навіть втративши одне з грецьких крісел, рух не «вилетів» з позиції переможця, переконливо закріпивши здобуток двох минулорічних парламентських виборів.

Загалом від Греції до Європарламенту пройшли такі партії:

1. Нова Демократія: 7 місця (28.31% голосів);
2. SYRIZA: 4 місця (14.92% голосів);
3. PASOK: 3 місця (12.79% голосів);
4. Грецьке Рішення: 2 місця (9.30% голосів);
5. Комуністична партія Греції: 2 місця (9.25% голосів);
6. Демократичний патріотичний рух: 1 місце (4.37% голосів);
7. Курс Свободи: 1 місце (3.40% голосів);
8. Голос Розуму: 1 місце (3.04% голосів).

Водночас два мандати втратила чільна ліва партія СИРІЗА, котра, провалью виступила на національних виборах. Вона погіршила здобуток з 6 місць до 4, певна річ, переважно внаслідок неможливості подолати згубну дію внутрішнього розколу, у який рух потрапив після фіаско 2023 року та відставки колишнього прем'єра Алексіса Ципраса з поста глави. Після цієї поразки лідером руху став 35-річний відкритий гей Стефанос Касселакіс – особа з неоднозначним управлінським стилем, котру супротивники звинуватили у «трампізмі» - причому не лише у переносному значенні (за деякими відомостями, він був зареєстрованим членом

Республіканської партії США). На євровибори одночасно виставили своїх кандидатів партії, що «відбрунькувалися» внаслідок кризи — лівоцентристські «Нові Ліві» та ліво-зелена «Світ» («Космос»). Жодній з них не вдалося здобути мандат, при цьому «материнський» рух був значно послаблений.

Одне з утрачених місць «підібрав» лівоцентристський проєвропейський альянс ПАСОК-КІНАЛ, сформований навколо соціал-демократичного руху ПАСОК під керівництвом Нікоса Андрулакиса, що був одним з фігурантів скандалу з імовірним прослуховуванням розвідкою країни опозиційних політиків. 2023 р. партія, що має доволі фіксований електорат, закріпилася на непоганому для себе результаті — 31 місце в національному парламенті.

По 2 мандати здобули дві «традиційні» радикальніші партії: комуністи під керівництвом Дімітріса Куцумбаса (у Європарламенті вона не входить до «традиційної» для таких партій фракції «Ліві в Європейському Парламенті», а засідає незалежно) та праве «Грецьке Рішення» Кіріакоса Велополуса, скандально відомого пропозиціями відновити у Греції смертну кару та продажем псевдонаукових творів про «послання, написані самим Ісусом Христом» (зі зрозумілих причин критикованих науковою спільнотою). Обидві партії відомі своїм скептичним ставленням до Заходу загалом та ЄС зокрема. При цьому партії дещо по-різному ставляться до ситуації в Україні: комуністи засуджують як ЄС-НАТО, так і РФ, а Велополус зізнався, що ставиться до рішення Путіна щодо початку бойових дій «з розумінням».

Крім того, по 1 мандату отримали популістські партії «Демократичний патріотичний рух – Перемога», «Курс Свободи» та «Голос Розуму»: з них перша й остання схилиються у бік правого радикалізму, друга – лівого, при цьому всі критикують ЄС та різноманітні його політики — від міграційної до фіскальної (особливо виразний акцент на останній у «Курсі Свободи», що вважає Брюссель зацікавленим у банкрутстві Греції та зубожінні її громадян. Всі вони, до того ж (разом із «Грецьким Рішенням»), несхвально розглядають кроки уряду Міцотакіса щодо налагодження взаємин із Північною Македонією, зокрема Преспанської угоди (згідно з якою країна змінила свою назву), яку вони оцінюють як зраду інтересів Афін. При цьому жодна з них не є виразно проросійською.

Втім, подібною строкатістю вирізняється і склад національного парламенту Греції. Незважаючи на представленість там (а тепер також і в Європарламенті) такої кількості політичних партій, «Нова Демократія» стала, як і 2023 р., беззаперечним переможцем євровиборів. Врешті, вона самотужки, без утворення альянсу, здобула голоси понад 1,1 млн греків та грекинь, перемогла у 916 громадах країни (для порівняння: на другому місці за цим показником – ПАСОК-КІНАЛ з лише 55 громадами). Виважена економічна політика, яка привела рух Міцотакіса до монобільшості,

орієнтація на продуктивні класи грецького суспільства, «дружба» з Брюсселем дозволили демократам здобути ще одну «золоту медаль». У переможному хорі європейських поміркованих партія «господаря Афін» залишається однією з провідних: підтвердженням цього став той факт, що Міцотакіс увійшов (разом із Дональдом Туском) від своєї Європейської народної партії до групи перемовників, яка консенсусом домовилася про другий термін для голови Єврокомісії Урсули фон дер Ляєн.

Загалом розподіл грецьких партій по більших об'єднаннях має такий вигляд: Нова демократія – ЄНП, СИРІЗА – Ліві, ПАСОК-КІНАЛ – S&D, Грецьке Рішення – ECR, Голос розуму – Патріоти за Європу. Інші партії не входять до жодного з об'єднань. Враховуючи малу кількість мандатів відверто антиєвропейських та проросійських сил, а також їхню роздробленість, можна зробити висновок, що грецькі партії малоімовірно вплинуть на політику ЄП щодо РФ.

Кіпр

За результатами виборів 2024 року на Кіпрі, до Європейського Парламенту потрапили 4 політичні партії: правоцентристське «Демократичне об'єднання» (DISY), комуністична «Прогресивна партія трудового народу» (AKEL), Національний Народний Фронт (ELAM) та Демократична партія (DIKO). Третім після традиційних політичних партій несподівано прийшов незалежний кандидат, 24-річний інфлюенсер та ютуб-блогер Фідіас Панайоту. Свою кандидатуру до Європарламенту Панайоту, який зізнався, що «не має єдиного уявлення про політику чи Європейський Союз», подав у квітні.

Кіпр обрав шістьох євродепутатів, до Європарламенту було переобрано трьох депутатів та обрано трьох нових. Розподіл місць відбувся таким чином:

1. Правоцентристське «Демократичне об'єднання» (DISY): 2 місця (24,78% голосів);
2. Комуністична «Прогресивна партія трудового народу» (AKEL): 1 місце (21,49% голосів);
3. Фідіас Панайоту (незалежний кандидат): 1 місце (19,36% голосів);
4. Національний Народний Фронт (ELAM): 1 місце (11,19% голосів);
5. Демократична партія (DIKO): 1 місце (9,72% голосів).

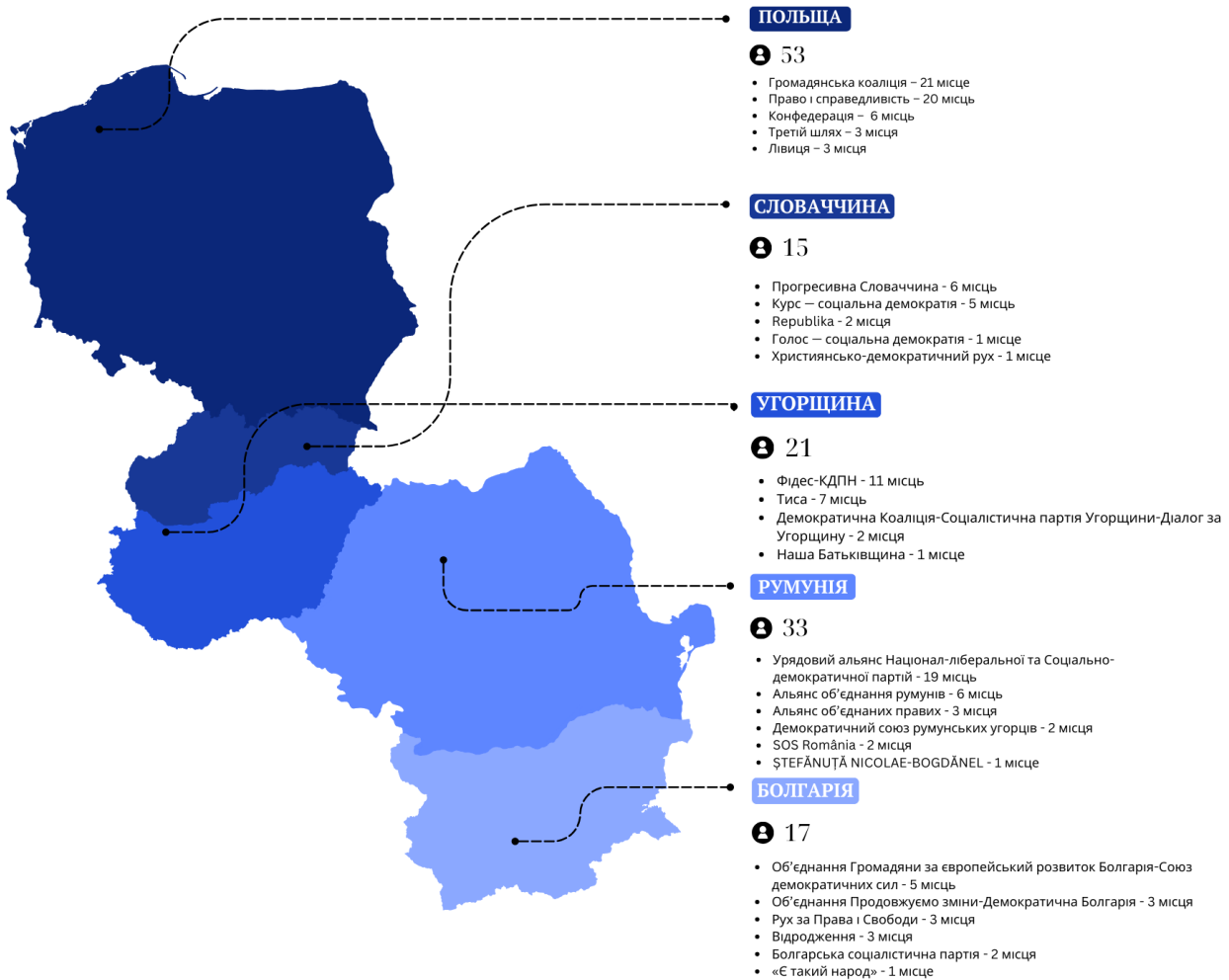
Вперше до Європарламенту було обрано кандидата від ELAM, у той час як своє місце втратила Соціалістична партія EDEK. Результати означають, що на Кіпрі більше немає євродепутата від турків-кіпріотів, оскільки Ніязі Кізілюрек, перший, хто займав цю посаду за списком AKEL, цього разу не був переобраний.

Чотири політичні партії та один незалежний кандидат входять до більших об'єднань в межах Європейського Парламенту:

1. DISY – Європейська народна партія;
2. AKEL – Ліві в Європейському Парламенті;
3. Фідіас Панайоту – незалежний;
4. ELAM – Європейські консерватори та реформісти;
5. DIKO – Прогресивний альянс соціалістів і демократів.

Отже, за результатами виборів, із 6 місць, які Кіпр має у Європейському Парламенті, найбільше місць здобуло правоцентристське «Демократичне об'єднання» (DISY), найбільш атлантистська та пронатівська партія Кіпру, що виступає, зокрема, за вирішення кіпрського конфлікту. Вперше від Кіпру до Європарламенту пройшов незалежний виборець без попереднього досвіду політичної діяльності. Перемога Панайоту як депутата Європарламенту у віці 24 років, без політичного підґрунтя в основному сприймалася як «послання» політичним партіям Кіпру щодо необхідності перегляду своєї діяльності. Щодо санкційної політики Нікосії не варто очікувати значних змін, адже переважна більшість євродепутатів від Кіпру входять до об'єднань, які підтримують обмеження щодо РФ.

Центрально-східна Європа

Польща

За результатами виборів у Польщі, у Європейський Парламент змогли потрапити 5 партій:

1. Громадянська коаліція: 21 місце (37,06% голосів);
2. Право і справедливість: 20 місць (36,16% голосів);
3. Конфедерація: 6 місць (12,08% голосів);
4. Третій шлях: 3 місця (6,91% голосів);
5. Лівіця: 3 місця (6,3% голосів).

Центральна виборча комісія повідомила, що цього року явка на виборах у Польщі склала 40,65%. Це відносно хороший показник, якщо брати до уваги, що у 2009 році проголосувало 24,4%, у 2014 – 23,8%, а у 2019 році – більш ніж 45%.

Отже, перемогу з відривом у 0,9% здобула Громадянська коаліція чинного прем'єр-міністра країни Дональда Туска, отримавши 21 місце у ЄП. Її можна охарактеризувати як універсальну партійну коаліцію, що складається з рухів, позиції яких варіюються від лівоцентристських до

правоцентристських. Вона головним чином орієнтована на принципи лібералізму, має на меті захист ліберальної демократії в Польщі і підтримує членство країни в Європейському Союзі та НАТО. Важливо, що з усіх демократичних партій Європи саме Громадянська коаліція отримала найвищий результат і цим партія обґрунтовує свої претензії на лідерство.

Друге місце посіла Право і справедливість (ПіС) – 20 місць. Це консервативна політична партія, яка входить до Групи європейських консерваторів та реформістів (ECR). Група, зі свого боку, за результатами цього року посіла четверте місце, проте згодом піднялася на третє і зараз має 83 мандати, що дає їй можливість претендувати на посаду голови європейської дипломатії. Цікаво, що за результатами місцевих виборів, які відбулися в квітні цього року, ПіС перемогла, хоч і з мінімальним відривом: Право і справедливість – 34,27%, а Громадянська коаліція – 30,59%. При цьому агенція DPA уточнює, що ПіС здобула контроль над регіонами з переважно сільським населенням, а політсила Туска – з міським. Однак на останніх парламентських виборах перемогу з невеликим відривом здобула Громадянська коаліція, а її перемога у ЄП лише підтвердила поляризацію політичного життя Польщі. Можна констатувати, що партії на всіх виборах йдуть пліч-о-пліч і користуються відносно однаковою популярністю, а тому активно використовують всі можливі засоби, аби втримати свій електорат.

3-тє місце, зі значним відривом від попередників, зайняла Конфедерація свободи й незалежності, яка буде представлена шістьма депутатами. Це проросійська ультраправа євроскептична коаліція, утворена внаслідок об'єднання політичних партій KORWiN, Національний рух Польщі, Конфедерація польської корони та організації «Союз християнських родин». Конфедерація, зокрема, підтримує блокування польськими фермерами кордону з Україною задля недопущення постачання до Польщі українського зерна, а деякі її члени неодноразово брали участь в антиукраїнських акціях протесту, де закликали зупинити українізацію Польщі.

Лівиця та Третій шлях отримали по 3 мандати в ЄП. Лівиця — польська коаліція лівих політичних сил, яка орієнтується на принципи соціал-демократії, а також виступає за прогресивну, соціальну та світську політику. Зокрема, вона відстоює права ЛГБТК+ спільноти і підтримує членство Польщі в Європейському Союзі. Третій шлях, зі свого боку, є центристським політичним альянсом, який був створений «Польщею 2050» Шимона Головні та аграрною Польською селянською партією.

Громадянська коаліція й Третій шлях входять до Європейської народної партії. Об'єднання отримало 189 мандатів і зберегло більшість у ЄП, внаслідок чого претендує на переобрання своєї лідерки – Урсули фон дер Ляєн – на пост президента Європейської комісії. Лівиця ж входить до

Прогресивного альянсу соціалістів і демократів (S&D), які отримали 136 мандатів і займають друге місце в ЄП.

Загалом результат ультраправих на виборах до Європарламенту виявився нижчим за прогнози, однак все ще доволі високим. Наприклад, 12 % голосів «Конфедерації» є для неї рекордними, що свідчить про зростання серед населення Польщі ідей щодо реформування Європейського Союзу і часткової зміни його курсу. Це підтверджується і тим, що час від часу партії (такі як ПiС) починають дискусії щодо питання українського зерна, аби не втрачати голоси фермерів, що свідчить не лише про високу актуальність певних питань у суспільстві, а й про часті випадки маніпуляції інформацією.

Під час виборчих кампаній Польщі часто з'являються різні боти і дипфейки, які поширюють тези, направлені проти європейського політичного спрямування країни. Зокрема, на виборах до ЄП акцент було зроблено на остраху щодо безпосередньої участі польських громадян у війні в Україні та оголошення мобілізації вже цього літа.

Від помітного посилення правих постраждав «зелений курс» Європи – ініціатива щодо досягнення кліматичної нейтральності континенту до 2050 р., була розкритикована за негативний вплив на промисловість і робочі місця. Також серед наслідків, скоріше за все, буде впровадження більш жорсткої міграційної політики ЄС, а також можливе виникнення нових складнощів і суперечок щодо планів розширення блоку. Тим не менш, ультраправим не вдалося досягнути більшості у ЄП, тому надання військової допомоги Україні вірогідно залишиться на порядку денному Європейського Парламенту, а політична підтримка Києва продовжиться. Однак праві політики, частина з яких пов'язана з Москвою, де-факто отримали набагато більший майданчик для трансляції російських наративів на європейську аудиторію.

У плані санкцій проти РФ, більшу роль відіграє національний уряд і кооперація між більшими фракціями Європейського Парламенту, а так як у Польщі перемогу здобула Громадянська коаліція, то Варшава, найімовірніше, не змінить свою позицію і продовжить підтримувати накладання обмежень. Враховуючи, що Коаліція також здобула більшість у ЄП, де свої позиції втримали проєвропейські об'єднання, курс країни буде направлений на підтримку загальноєвропейських тенденцій щодо санкцій проти Росії. Для України, попри все, важливим є збереження «проукраїнського» курсу як Польщі, так і Європи загалом.

Словаччина

За результатами виборів у Словаччині, до ЄП потрапило 5 партій: Progresívne Slovensko (PS), SMER-SD, Republika, HLAS-SD та Християнсько-

демократичний рух (KDH). Усього Братислава має 15 місць у ЄП. Розподіл відбувся таким чином:

1. Progresívne Slovensko: 6 місць (27,81% голосів);
2. SMER-SD: 5 місць (24,76% голосів);
3. Republika: 2 місця (12,53% голосів);
4. HLAS-SD: 1 місце (7,18% голосів);
5. KDH: 1 місце (7,14% голосів).

Варто зазначити, що в країні недавно відбулися парламентські вибори, де перемогла проросійська популістська партія Smer, яку очолює Роберт Фіцо. Попри всі прогнози, все ж вдалося сформувати урядову коаліцію з подібною за ідеологією Hlas та більш радикальною антиєвропейською націонал-популістичною партією SNS. Окрім цього, перемогу на президентських виборах, які відбулися у квітні 2024 року, здобув очільник Hlas Петер Пеллегріні, що підтверджує вирішальну роль інформаційних маніпуляцій у політичних кампаніях Словаччини, наявність російського сліду в них, а також поляризацію суспільної думки.

За понад півроку діяльності уряду Фіцо, у Братиславі не вщухають антиурядові протести, економічна криза лише загострилася, а Smer було виключено з фракції S&D у Європейському Парламенті. Імідж Словаччини на міжнародній арені погіршився, тому вона погоджується на значну частину умов, які висуває ЄС, зокрема щодо підтримки членства та надання фінансової допомоги Україні. Проте є ряд внутрішніх проблем, які уряд Фіцо лише загострює. Прикладом стали плани щодо ліквідації антикорупційних відомств під приводом «втручання Брюсселя у внутрішні справи Словаччини». Подібний комплекс чинників спонукав прогресивну частину словацького суспільства проголосувати за проєвропейських політиків на виборах. А втім, поляризація все ж відчутна, оскільки попри перемогу PS, 8 із 15 євродепутатів від Словаччини симпатизують проросійським наративам у зовнішній політиці.

У зовнішньополітичному вимірі сучасний словацький уряд значно відрізняється від попередників. Показовими прикладами є зняття Міністерством культури Словаччини заборони на співпрацю культурних відомств республіки з російськими та білоруськими митцями, а також ініціювання розслідування щодо звинувачення у державній зраді колишніх прем'єра та міністра оборони за передачу Україні літаків МіГ-29 та комплексів «Куб». Попри те, що це розслідування, найімовірніше, є частиною внутрішньополітичних ігор, воно спрямоване на маніпуляцію свідомістю громадян, що мало успіхи й раніше.

Варто зазначити, що проросійські Smer, Hlas і Republika наразі не входять до жодної більшої фракції в межах ЄП і, відповідно, не мають можливості впливати на прийняття рішень. PS, зі свого боку, входить до Renew, яка донедавна була 3-ою за кількістю євродепутатів групою. Однак наразі її обігнала фракція Європейських консерваторів та реформістів

(ECR), а вихід чеської партії ANO 2011 лише погіршив її позиції. Попри це, Renew залишається коаліційним союзником Соціал-демократів та Європейської народної партії (EPP), куди входить KDH. Тому, можна припустити, що санкційна політика щодо Росії не зміниться.

Отже, проаналізувавши вибори до ЄП у Словаччині, а також взявши до уваги результати останніх парламентських і президентських виборів, можна зробити висновок, що політичне життя у республіці має високий ступінь поляризації. Попри те, що у Європейському Парламенті більш впливовими є проєвропейські сили, адже вони входять до більших фракцій, на національному рівні все ще залишається проблема проросійського вектору зовнішньої політики урядової коаліції.

Угорщина

Угорщина має частку в розмірі 21 депутата у Європейському Парламенті. У результаті виборів, до структури пройшло всього 4 партії: об'єднання Fidesz-KDNP (правляча партія в країні), нова опозиційна партія TISZA, об'єднання Демократична Коаліція-Соціалістична партія Угорщини-Діалог за Угорщину (DK-MSZP-P) та Наша Батьківщина (Mi Hazánk). Розподіл місць відбувся таким чином:

1. Фідес-КДПН: 11 місць (44,82% голосів);
2. Тиса: 7 місць (29,60% голосів);
3. DK-MSZP-P: 2 місця (8,03% голосів);
4. Наша Батьківщина: 1 місце (6,71% голосів).

Варто зазначити, що такий результат став масштабним провалом для правлячої партії Фідес прем'єра Віктора Орбана, адже вона набрала менше 50% голосів вперше після приходу до влади у 2004 році. Лідер опозиційної Тиси Петер Мадяр заявив, що стане «початком кінця» для Орбана. Цілком імовірно, що тенденція до падіння рейтингів влади та зростання підтримки опозиції збережеться, враховуючи наявні в Угорщині економічні проблеми, які лише загострюються через небажання офіційного Будапешта виконувати вимоги ЄС, які розблокують доступ до нових фінансів.

А втім, політика економічного стимулювання стає дедалі успішнішою. Це можна прослідкувати завдяки зміні риторики Віктора Орбана щодо прийняття рішень ЄС та НАТО, а також щодо України. Нещодавно угорський прем'єр зняв своє вето на висування прем'єра Нідерландів Марка Рютте на посаду Генерального секретаря НАТО. Також Будапешт перестав блокувати рішення щодо ухвалення початку переговорів про набуття членства в ЄС для України та Молдови. У межах ЄП, альянс Fidesz-KDNP веде переговори про приєднання до групи Європейський консерваторів та реформістів, яка сьогодні є третьою за величиною у межах структури, проте обов'язковою вимогою для вступу стало письмове вираження підтримки України. Те саме стосувалося

румунської ультраправої партії AUR, яка вже приєдналася до фракції. Проте угорський уряд дуже неохоче ухвалює рішення щодо антиросійських санкцій і неодноразово виступав проти надання Києву зброї, тому навіть у разі приєднання Фідес до блоку сумнівно, що її євродепутати голосуватимуть за нові санкції.

З іншого боку, партія Тиса входить до об'єднання Європейської народної партії, що робить її союзницею проукраїнських та проєвропейських сил у межах Європейського Парламенту. Петер Мадяр виступав із доволі обережними заявами щодо питання надання підтримки Україні, проте, враховуючи ідеологічне спрямування його партії на протипагу урядовій Фідес, вірогідно, що депутати партії Тиса підтримуватимуть рішення, що стосуватимуться обмежень проти РФ.

Об'єднання DK-MSZP-P принесло лише 2 мандати Соціал-демократам у межах ЄП, тому роль голосів його євродепутатів досить невелика. Зі свого боку ультраправу партію «Наша Батьківщина» очолює Ласло Тороцкаї, відомий своєю антиукраїнською риторикою та територіальними претензіями на Закарпатську область України. Поки що ця партія не входить у жодну фракцію, проте навіть у разі входження не матиме великого впливу на прийняття рішень, оскільки має лише 1 місце.

Отже, проаналізувавши результати виборів у ЄП в Угорщині можна зробити висновок, що популярність правлячого альянсу Fidesz-KDNP падає, а опозиція продовжує набирати електорат. А втім, радикальних змін у зовнішній політиці Угорщини, у тому числі щодо України, очікувати не варто, адже уряд залишається повністю підконтрольним Фідес. Опозиційна Тиса хоч і входить до Європейської народної партії, проте з високою вірогідністю буде обережна в ухваленні рішень щодо голосування за нові пакети санкцій та може увійти у 10-20% опозиції до Урсули фон дер Ляєн.

Румунія

Квота представництва Румунії у ЄП складає 33 депутати. У результаті виборів, до органу змогли потрапити представники 6 політичних сил: урядового альянсу Націонал-ліберальної та Соціально-демократичної партій (PSD-PNL), Демократичний союз румунських угорців (UDMR/RMDSZ), Альянс об'єднаних правих (Alianța Dreaptă Unită), ȘTEFĂNUȚĂ NICOLAE-BOGDĂNEL, SOS România (SOS) та Альянс об'єднання румунів (AUR). Як бачимо, більшість переможців на виборах вирішили об'єднатися в альянси задля збору електорату разом.

Розподіл місць виглядає так:

1. PSD-PNL: 19 місць (48,55% голосів); серед них PSD здобула 11, а PNL – 8
2. AUR: 6 місць (14,93% голосів);
3. Альянс об'єднаних правих: 3 місця (8,71% голосів);
4. UDMR/RMDSZ: 2 місця (6,48% голосів);

5. SOS: 2 місця (5,03% голосів);
6. ȘTEFĂNUȚĂ NICOLAE-BOGDĂNEL: 1 місце (3,08% голосів).

Як бачимо, урядові сили, попри вкрай низький рівень довіри до парламенту всередині Румунії (на рівні приблизно 6%), змогли здобути переконливу більшість у вигляді 19 із 33 представників. Тим не менш, Румунію не оминув тренд зростання популярності праворадикальних сил: партія AUR здобула друге місце, а її «осколок» SOS також увійшов до ЄП. Ці сили є також і проросійськими. Особливо показовими були виступи лідерки SOS Діани Шошоакє з антиукраїнськими лозунгами, відверте симпатизування Російській Федерації. Депутатка також не приховує, що отримує фінансування з Москви. AUR також важко назвати проукраїнською. Окрім того, вона обстоює ідею об'єднання Молдови з Румунією в одну державу, що використовується російською пропагандою для залякування громадян Республіки Молдова.

У межах більших об'єднань у ЄП, партії розподілені наступним чином. PSDPNL входять до альянсів S&D та ЄНП відповідно. До Європейської народної партії також входить і UDMR/RMDSZ. Альянс об'єднаних правих належить до групи Renew Europe, у той час коли ȘTEFĂNUȚĂ NICOLAE-BOGDĂNEL входить до Зелених. Загалом, 25 із 33 депутатів входять до єврооптимістичних та проукраїнських фракцій.

Інша справа з AUR та SOS, що неодноразово висловлювалися проти надання Україні допомоги та за денонсування угоди про добросусідство. Проте навіть тут можна побачити певні позитивні перспективи: AUR приєдналася до групи Європейський консерваторів та реформістів Джорджії Мелоні, де обов'язковою вимогою було письмове зобов'язання виражати підтримку Україні в її боротьбі проти російської агресії. SOS, у свою чергу, поки не належить до жодної фракції, проте вірогідно вступить до новоствореної «Патріоти за Європу», адже вона об'єднує схожі за ідеологією та наративами партії. Також, враховуючи перехід іспанської ультраправої партії VOX від ECR до «Патріотів», такий сценарій можливий і для AUR. Тим не менш, проблематичним моментом залишається несумісність ідеологій AUR і SOS із партіями з сусідньої Угорщини: урядовою Фідес та меншими ультраправими партіями, адже їхні ідеології «Великої Румунії» та «Великої Угорщини» відповідно передбачають територіальні претензії одне до одного. Тому однозначно про перспективи румунських ультраправих рано говорити.

Проаналізувавши політику чільних фракцій у ЄП, варто зазначити, що румунські представники з високою вірогідністю не відходять від загального курсу об'єднань, а отже продовжать підтримку України й підтримають накладання санкцій на РФ. Станом на липень 2024, AUR знаходиться в складі ECR, а отже зобов'язалася підтримувати Україну. Навіть за умови відмови голосувати за необхідні рішення, 6 депутатів цієї

сили та 2 від поки безфракційних SOS не зможуть вплинути на результат. Отже, румунські євродепутати підтримуватимуть проукраїнський курс ЄП.

Болгарія

За результатами виборів у Болгарії до Європейського Парламенту змогли потрапити 6 партій: об'єднання Громадяни за європейський розвиток Болгарія — Союз демократичних сил (ГЕРБ-СДС), об'єднання Продовжуємо зміни — Демократична Болгарія (ПП-ДБ), Рух за Права і Свободи (ДПС), Болгарська соціалістична партія (БСП), Відродження та «Є такий народ»/

Варто зазначити, що політичний ландшафт Болгарії з моменту попередніх виборів у ЄП змінився: із 2021 року країна впала в затяжну політичну кризу, відбувся фактичний розпад партії Болгарський національний рух, а партія Демократи за сильну Болгарію, яка пройшла в ЄП у 2019, вступила в коаліцію, яка зараз виступає як об'єднання ПП-ДБ. Чільною за обсягом підтримки стабільно залишається ГЕРБ, яка вступила в об'єднання з СДС.

Через ряд корупційних та політичних скандалів, громадяни дещо втратили довіру до проєвропейських партій, тому проросійська сила Відродження змогла здобути місця в ЄП. Із іншого боку, БСП, одна з найстаріших партій Болгарії, яку також представляє президент Румен Радев, втратила 1 місце. Рух за Права і Свободи, який фінішував другим у національних парламентських виборах, які проводилися в той же день, підвищив свій результат, здобувши 3 місця. Останньою партією, яка пододала поріг входження в ЄП, стала «Є такий народ». Вона отримала 1 місце.

Розподіл місць відбувся таким чином:

1. ГЕРБ-СДС: 5 місць (23.55% голосів);
2. ПП-ДБ: 3 місця (14.45% голосів);
3. Рух за Права і Свободи: 3 місця (14.66% голосів);
4. Болгарська соціалістична партія: 2 місця (7% голосів);
5. Відродження: 3 місця (13.98% голосів);
6. «Є такий народ»: 1 місце (6% голосів).

Декілька партій входять у більші об'єднання в межах Європейського Парламенту:

1. ГЕРБ-СДС – Європейська народна партія;
2. Рух за Права і Свободи – Renew;
3. Болгарська соціалістична партія – S&D;
4. «Є такий народ» – ECR.

Об'єднання ПП-ДБ офіційно не входить до жодної групи, проте за даними, опублікованими на сайті ЄП, її представників включили до

Європейської народної партії та Renew. Партія Відродження не входить до жодного об'єднання.

Отже, за результатами виборів, із 17 місць, які має Болгарія у Європейському Парламенті, 11 (більшість) здобули проєвропейські сили. Проросійські БСП, «Є такий народ» та Відродження здобули лише 6 із 17 місць.

Європейська народна партія, звідки походить голова Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн, та об'єднання Renew оголосили про об'єднання задля продовження курсу, який встановила фон дер Ляєн. Таким чином, можна припустити, що санкційна політика Європейського Парламенту малоймовірно зміниться. Враховуючи, що ГЕРБ-СДС, ДПС та ПП-ДБ здобули перемогу на національних парламентських виборах, можна спрогнозувати, що Болгарія не лише підтримуватиме санкції проти Російської Федерації у межах ЄП, а й також продовжить курс на інтеграцію з ЄС та партнерами по НАТО.

Однак задля ефективного функціонування держави як такої, необхідний стабільний уряд. В умовах політичної кризи відбулося вже 6 парламентських виборів за останні 3 роки, тому подальша позиція офіційної Софії залежатиме від того, чи зможуть проєвропейські партії сформувати уряд. Якщо цього не відбудеться, проросійський президент Румен Радев матиме право оголосити позачергові вибори і сформувати тимчасовий уряд, що дасть йому можливість провадити власну політику, яка йде в розріз із дипломатією офіційного Брюсселя.

Висновки

Проаналізувавши результати волевиявлення громадян держав-членів Європейського Союзу, а також події, які відбулися після оголошення офіційних результатів, можна зробити ряд висновків.

I. Перемогу здобула єврооптимістична та проукраїнська Європейська народна партія (EPP), куди належить очільниця Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн. Разом із Альянсом прогресивних соціалістів і демократів (S&D) та групою Renew, вони змогли сформувати коаліцію та за підтримки частини депутатів фракції Зелених успішно переобрали фон дер Ляєн на її посаду. Важливим стало й призначення Каї Каллас, колишньої прем'єрки Естонії, яка представляє Renew, головою європейської дипломатії. Представник S&D та колишній прем'єр Португалії Антоніу Кошта став президентом Європейської Ради. Також було перебрано Роберту Мецолу, яка вдруге стала головою Європарламенту. Враховуючи беззаперечно проукраїнський курс усіх цих політиків, такий результат для України є однозначно оптимістичним. Завдяки цьому, Київ може розраховувати на продовження обмежень проти Російської Федерації, а також на прийняття необхідних для виділення додаткового фінансування чи військової допомоги рішень.

II. Ультраправі, євроскептичні та проросійські сили знаходяться в стані «перерозподілу» між групами. Попри те, що за ініціативи партій «Фідес» із Угорщини, «Австрійська партія свободи» із Австрії та ANO 2011 із Чехії було створено фракцію «Патріоти за Європу», яка сьогодні є третьою за величиною в ЄП, їй не вистачить сил самотійно блокувати будь-які рішення. У середині об'єднання є ряд протиріч, які не дозволяють злагоджено працювати над лобіюванням спільних ідей. Із іншого боку, частина партій, такі як німецька «Альтернатива для Німеччини», болгарська «Відродження», румунська SOS та інші поки не входять у жодну з фракцій, а отже не мають можливості цілеспрямовано саботувати роботу органу. Варто зазначити й те, що частина раніше антиукраїнських та євроскептичних партій, наприклад румунська AUR, увійшла в об'єднання Європейських консерваторів і реформістів. Сьогодні його очолює прем'єрка Італії Джорджія Мелоні, яка неодноразово демонструвала свою проукраїнську позицію. Більше того: для вступу в об'єднання, партія має задекларувати письмово свою підтримку України.

Отже, враховуючи ці результати, можна зазначити, що російські маніпуляції, популістські заяви лідерів правих партій та помітну поляризацію у європейських суспільствах, застереження щодо того, що популярність ультраправих може підірвати функціонування Європейського Парламенту, не справдились. Керівні фракції змогли сформувати коаліцію та продовжать курс не лише на внутрішні зміни та посилення зовнішньополітичної позиції ЄС, а й на допомогу України. Враховуючи

оптимізм Брюсселю щодо євроінтеграційного прогресу в Молдові та Україні, шанси потрапити у наступний етап розширення у 2027 році збільшуються, що є позитивом не лише для держав-кандидатів, а й для самого об'єднання.

Per Aspera Ad Astra!

ВИБОРИ ДО ЄВРОПАРЛАМЕНТУ 2024

СПЕЦВИДАННЯ

Kyiv 2024